

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Πτυχ. Ιερέως ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Εσωτερικοῦ Δρχ. 25

« Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ » (Β' Κορ. γ'. β'.)

ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ περιπεύσαντος ἔτους 1928 ἐτελέσθη εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Ζωοδόχου πηγῆς Ἀθηνῶν τεσσαρκικὸν ἡμέρον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποβιώσαντος καθηγητοῦ μου ἐν τῇ Ἑθνικῇ Πανεπιστημίῳ Ρήγα Νικολαΐδου (Θετταλο—Μάγνητος). Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Μνημοσύνου, εἰς μαθητῆς τοῦ ἱατροῦ ἀπὸ τοὺς παρευρεθέντας εἰς αὐτὸ ἐστράφη καὶ εἶπε πρὸς κάποιον φίλον του, ἐν ᾧ ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸν πάνσεπτον ναόν :

— Δύνασαι νὰ μοῦ ἐξηγήσης ἀγαπητέ καὶ φίλτατέ μοι, τί σημασίαν εἶχεν αὐτὸ τὸ μνημόσυνον. — Τὴν σημασίαν ποῦ ἔχουν ὅλα τὰ μνημόσυνα γενικῶς. Εὐχαὶ ἀνεπέμφθησαν πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος καθηγητοῦ. — Μὰ ὁ Ρήγας Νικολαΐδης δὲν ἐπίστευεν οὔτε τὸν Θεόν, οὔτε τὴν ψυχὴν. — Τεσσαράκοντα χρόνια ποῦ ἐδίδασκε εἰς τὸ Καλλιμάρμαρον Μέγαρον τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου τὴν Ἀνατομικὴν κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν τὴν Φυσιολογίαν, δάσιν εἶχεν ἡ διδασκαλία του τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ συγγράμματά του ὅλα προσπαθοῦσιν νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι εἶναι ψευδὴς ἡ « Δημιουργικὴ θεωρία », ἣν καθιέρωσαν αἱ θεόπνευστοι Ἀγ. Γραφαί, καθότι μόνη θεωρία ἀληθὴς εἶναι ἡ λεγομένη « Παραγωγικὴ » τοῦ Καρόλου Λαβρίνου, δηλαδὴ ἡ ἀνάπτυξις καὶ οὐχὶ ἡ ἐπάπαξ δημιουργία τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Εἰς ἓνα τοιοῦτον ἀνθρώπον ἄθεον, ἄσεβη, ἀντίχριστον καὶ ὑλόφρονα νὰ κἀνης μνημόσυνον μὲ κόλλυδα καὶ ἱερεῖς, δὲν εἶνε ἄστειον, παρακαλῶ; — θὰ ἦτο ὄντως ἄστειον, ἐὰν ὁ Ρήγας Νικολαΐδης μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἐξηκολούθει νὰ εἶναι ὁ Θεομᾶχος καὶ ὁλομανὴς δοκησισοφὸς Νικολαΐδης. Ἀλλὰ, δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς συνέβησαν ἄλλα πράγματα, ἐν ταύτῃ τῇ μεταξὺ. Δύο μὴ νας προτοῦ ἀσθενήσῃ καὶ ἀποθάνῃ ὁσοῦτος ἴσως οὗτος θεωρούμενος ὑπὸ τῶν ὁμοφρογόνων καὶ ὁμοφρόνων τοῦ ὁλιστῶν ἱατρῶν ἐπιστημόνων συναδέλφων μου ἐκ τῶν σημερινῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, εἶχε μεταβῇ εἰς τὰ Λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ. Ὅταν ἐπέστρεψεν ἐκ τῶν λουτρῶν διὰ τὸν φόβον τοῦ ἐπαράτου καὶ βροτοκτόνου δαγκείου ἀντὶ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν του, ἐνοικίασε διαμέριμα εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον « Ἀχταίων » τοῦ Νέου Φαλήρου, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθη μετὰ τῆς οἰκονόμου του. Ὁλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν του ταύτην, ὁ Νικολαΐδης, ἓνα πρωτὶ, εἶπεν εἰς τὴν οἰκονόμον του : « Μαρία, δὲν μοῦ λές, ἐσὺ μεταλαβάνεις καμμιὰ

φορὰ; » « Πῶς δὲν μεταλαβαίνω κύριε; Τάχα δὲν εἰμαι ἐγὼ ὀρθόδοξος Χριστιανή; » — « Ἡ καὶ τί αἰσθάνεσαι μετὰ τὴν μετάληψιν; » — « Αἰσθάνομαι μιὰ μεγάλη ἀνακούφισιν. Μοῦ φαίνεται πῶς κάποιον ἀόρατο χερί ἔρχεται καὶ μὲ πιάνει ἑτοιμὸν νὰ μὲ βοηθήσῃ ἂν κλονισθῶ. » — « Τὶ φρονεῖς λοιπόν; θὰ ἦτο καλὸν νὰ μεταλάβω καὶ ἐγώ; » « Νεῖς, κύριε καθηγητά νὰ μεταλάβετε; μὴ θέλετε; νὰ ἀστείευ(ῇ)τε μὲ τὰ θεῖα. » — « Ὁχι παιδί μου δὲν ἀστείευομαι καθόλου. Νὰ ὑπάγῃς σήμερον εἰς τὴν ἐνορίαν μας τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, καὶ νὰ εἰδοποιήσῃς τὸν Ἀδελφόν μου ἱερέα ὅτι αὐριον τὸ πρωτὶ θέλω νὰ μὲ μεταλάβῃ. Ἀκούεις; » — « Μὲ πολλὴν χαρὰν κύριε Καθηγητά..... » Ὅστε φίλτατέ μου, καθὼς ἐλέπετε, τὸ σημερινὸν μνημόσυνον εἶχε τὸν τόπον του. — Ποτέ μου δὲν θὰ ἐπίστευον τοιοῦτον πράγμα! Τεσσαράκοντα χρόνων ἐπιστημονικαὶ πεποιθήσεις ἤρκεσε μίαν στιγμὴ διὰ νὰ πεταχθοῦν εἰς τὸν τενεκὲ τῶν σκουπιδιῶν καὶ εἰς τὸ κήκυθρον τῶν ἀκαθαρσιῶν. Ἀνεξήγητον, ἀνείκαστον, ἀσυμπέραστον, ἀδόκητον καὶ ἀνέλπιστον τελείως.

Δὲν εἶναι καθόλου ἀνεξήγητον φίλε μου. Ὁ ἀνθρώπος, αὐτὸς εἶναι δυστυχῶς! Καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ του ἀδιάσειστοι καὶ ἀνεπίκαμπτοι πεποιθήσεις, αὗται εἶναι δυστυχῶς! Ἐφ' ὅσον ἔχει ὁ ἀνθρώπος νεότητα, σφρίγος, καὶ ὕψος, δὲν τοῦ λείπει τὸ θάρρος τὰ πάντα νὰ ἀρνηθῇ καὶ τὰ πάντα νὰ ἀνατρέψῃ! Θεός! δὲν ὑπάρχει, κανεὶς Θεός! Οἱ κόσμοι ἐγένοντο μόνοι των διὰ τῆς ἐξελέξεως καὶ οὐχὶ διὰ τῆς δημιουργίας καθὼς διδάσκει ἡ θεόδοτος Ἀγ. Γραφή. Ὁ Θεόπλαστος λογικὸς ἀνθρώπος, τὰ ζῶα, τὰ φυτὰ τὸ ἴδιον. Ἐδῶ εἶνε ὁ διαδόχτος καὶ περιλάλητος Λάβριν ποῦ τὰ ἀποδεικνύει ὅλα αὐτά..... (sic!)

Ἐρχεται ὁμως ἡ ἡλικία τῶν ἐβδομήκοντα καὶ πλέον τοῦ Ρήγα Νικολαΐδου. Τὸ σῶμα ἀσθενὲς καὶ καχεκτικόν, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην βακτηρίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ, γηράσασα καὶ αὐτὴ κλονίζεται, θέλει κάπου νὰ στηριχθῇ. Πιάνεται εἰς τὸν Ἀγγλον Κάρολον Λάβριν καὶ ἐλέπει ὅτι θὰ ἀνατραπῇ. Πιάνεται εἰς τὸν Χαϊκελ, Βύχνερ, Μολλεσὸβ, εἰς τὸν Μπουφόν, εἰς τὸν Ἑβραῖον Σπινόζαν, εἰς τὸν Λαίμάρκ, εἰς τὸν Πύνγερ, Στράους, εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Βολταίρον καὶ ἐξακουστὸν καὶ περίπυστον Νίτσε (ἢ Νίτσε), τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ Γερμανικοῦ πνεύματος κατὰ τοὺς ὁλιστάς καὶ ψευδεπιστήμονας — καὶ βλέπει ὅτι θὰ πέσῃ, θὰ πέσῃ..... Ὁ ἀνθρωπάκος θέλει νὰ στηριχθῇ κάπου καὶ τὰ ἀθλια βιβλία του δὲν δίδουν εἰς αὐτόν οὐδὲν στήριγμα ἢ ἔρεισμα ποῦ ζητεῖ ἢ ἄλλος ἀνώλεθρος καὶ ἀείζωνος πνευματικὴ ψυχὴ του. Τότε καλεῖ τὴν ἀμαθὴ τὴν ἀσημεν καὶ ἀσοφον οἰκονόμον του : « Μα-

ρίαι! Λάβε αὐτὴν ἐδῶ τὴν φυσιολογίαν τοῦ ἐδίδασκα τέσσαρς δεκάδας ἐτῶν, πέταξέ τὴν εἰς τὰ σκουπίδια καὶ εἰδοποίησε τὸν Αἰδουμένωτατον ἱερέα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὅτι αὐριοὶ θὰ μεταλάβω καὶ κοινωνήσω τῶν ἀχράντων Μυστηρίων». Κακόμοιρε ἀνθρωπάκο! τί μέγας ποῦ φηντάζεσαι; ὅτι εἶναι μὲ τὸ ἀνάστημά σου τὸ ὅποιο ποτὲ δὲν ὑπερβαίνει τὰ δύο μέτρα!

Ἡ Ἐθνολογία καὶ ἡ Ἱστορία διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι αἱ τὰ μάλιστα πρωτόγονοι καὶ ἄγριοι φυλαὶ τῆς Ἀφρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας, πιστεύουν εἰς θεὸν καὶ ὅτι μέχρι τοῦδε οὐδεὶς ποτε λαὸς ἀνεκαλύφθη στερούμενος πνευτὸς θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Δικαίως λοιπὸν εἶπεν ὁ μέγιστος διανοούμενος ὢλων τῶν αἰώνων, ὁ πολυίδμων καὶ τηλέκλυτος Μαικεδὼν φιλόσοφος Ἀριστοτέλης, ὅτι ἡ περὶ θεοῦ καὶ ψυχῆς ἰδέα εἶναι τόσον ἀρχαία ὥστε καὶ ὁ θεόπλαστος λογικὸς ἀνθρώπος. Ἡ περὶ θεοῦ ἰδέα εἶναι ἀποκάλυψις λέγει ὁ ἄλλος μέγας διανοούμενος, ὁ τηλενδοξὸς κολοσσαβάμων θεὸς Πλάτων καὶ δεδαιώς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἄλλο τι. Ἐὰν ὅλοι οἱ καὶ δὴ οὐ μόνον τῆς Ἱστορικῆς ἀλλὰ καὶ προϊστορικῆς ἐποχῆς ἐνελεῶς ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἀλλήλων κατελήξαν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, ὅτι δηλ. ὑπάρχει πανταχοῦ καὶ πάντοτε θεὸς καὶ ἀθανασία ψυχῆς, τοῦτο εἶνε ἀναντίρρητος καὶ ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις ὅτι ἡ περὶ θεοῦ καὶ ψυχῆς ἰδέα δὲν ὀφείλεται εἰς τυχαίαν σύμπτωσιν ἢ συγκυρίαν, ἀλλ' εἰς τὸν θεϊκὸν σπινθῆρα, ὁ ὅποτος εἰς ὅλους μας ὑπάρχει. Ὅπως τὸ μνημονεῦθέν καθολικὸν ἐνστικτον, τὸ ὅποιο ὁδηγεῖ ὅλους τοὺς μὴ ὑπὸ τῆς ἡμιμαθείας διαστραφέντας ἀνθρώπους εἰς τὴν πίστιν, οὕτω καὶ ἡ ἀνθρωπίνη μεγαλοφυΐα ἀείπειτα κατέληξεν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς ὑπάρξεως κοσμοπλάστου καὶ κοσμοποιοῦ θεοῦ. Μεταξὺ τῶν ὄντως μεγαλοφυῶν ὢλων τῶν αἰώνων καὶ ὢλων τῶν λαῶν, οὐδεὶς ὑπάρχει ἄθεος. Ὡς π.χ. ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Κάντιος, πάντες ἀστέρες πνευματικοὶ ἀειλαμπεῖς καὶ ἀειφανεῖς πρώτου μεγέθους. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ὅμηρος ὁ μέγιστος τῶν ἐπικῶν ποιητῶν, ὁ Πίνδαρος, ὁ μέγιστος τῶν λυρικών, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐκλείδης, ὁ Δάντης, ὁ Σαίξπηρ, ὁ Μίλτων, ὁ Γκαίτε, ὁ Σίλλερ, ὁ Καλδερὼν, πάντες δηλ. οἱ μέγιστοι δι' ἑπταεῖς ποιηταὶ ὢλων τῶν αἰώνων εἰσὶν ἐμποτισμένοι μὲ τὴν ἰδέαν περὶ θεοῦ. Μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐξακούστων καὶ περιπύστων φυσιοδιφῶν καὶ ἐπιστημόνων ἀναφέρομεν τὰ ἀθάνατα ὀνόματα τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ Κοπερνίκου, τοῦ Κεπλέρου, τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Ἀμπέρ, τοῦ Πασκάλ, τοῦ Ἰωάννου Μύλλερ, τοῦ Χέρσελ, τοῦ Βέρχωρ, τοῦ Παστέρ καὶ τῶν ἄλλων φωτεινῶν, κοσμοπλοῦστων καὶ κοσμοφειγῶν πνευμάτων, ἀπάντων οὐχὶ μόνον πιστευόντων ἀλλὰ καὶ εὐσεβεστάτων. Ὁ ἐρίσεπτος καὶ ἐρικυδὴς μέγας Παστέρ, οὐδέποτε ἤρχιζε νὰ ἐργάζεται εἰς τὰς ἀθανάτους καὶ ἀειζώους μελέτας καὶ ἐρεῦνας τοῦ πρὶν προσευχηθῇ. Ὁ περιώνυμος καὶ κοσμοκλυτὸς Ρίμαν ἀποθνήσκων ἐκράτει τὴν χεῖρα τῆς εὐσεβεστάτης συζύγου τοῦ καὶ προσήχετο μετ' αὐτῆς τὸ «Πάτερ ἡμῶν», παρέδωκε δὲ τὴν ἀγνὴν ψυχὴν του ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸ «ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν». Τί θεοπάσιος καὶ μακκριστὸς θάνατος! Τὸ γεγονός, ὅτι ἀπαξάπαντες οἱ μεγαλοφυεῖς καὶ οὐρανοδόκονες ὢλων

τῶν ἐποχῶν, παρεδέχοντο καὶ ἐπίστευον εἰς θεὸν καὶ εἰς ἀθανασίαν ψυχῆς, εἰναι μία τῶν σπουδαιωτάτων ἀποδείξεων περὶ ὑπάρξεως θεοῦ καὶ ψυχῆς. Διότι τὰ ὄντως μέγала καὶ αἰγλήεντα, τὰ ὄντως προνομοιοῦχα καὶ προσοντοῦχα πνεύματα, εἶνε πολὺ πλησιέστερα πρὸς τὴν Ἀλήθειαν, πρὸς ἡμᾶς οἱ κοινοὶ θνητοί. Τί σημασίαν ἔχει ἡ γνώμη τῶν νεανιῶν, οἱ ὅποιοι μόλις ἐπάτησαν τὸ κατώφλιον τοῦ καλλιμαρμέρου Πανεπιστημίου καὶ νομίζουν ὅτι γίνονται σπουδαῖοι καὶ ἐπαλόντες, ἐὰν ἀποκηρύξωσι τὴν πρὸς τὸν θεὸν πίστιν; Τί σημασίαν ἔχουν αἱ διαφημίσεις τῶν καθηγητῶν τῆς νουεῖνας, οἱ τίνες νομίζουσιν ὅτι θὰ φανῶσιν σοφοί, σοδοροὶ καὶ μεγαλοφυεῖς νεωτερισταὶ καὶ ἀπηλλαγμένοι προλήψεων, πλανῶν καὶ κακοδοξιῶν, ἂν ἀκηρύξωσιν ὅτι θεὸς καὶ ψυχὴ δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλ' ὑπάρχει μόνον ἡ ἐπιστήμη; Καὶ ὅμως ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ ἐπιστήμη βλέπει παντοῦ τὴν χεῖρα τοῦ Παντοδυνάμου, τοῦ Πανσόφου καὶ Παντεχνήμονος ἐν Τριάδι Ἀληθινοῦ θεοῦ τοῦ Ἀγ. Εὐαγγελίου: «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.»

Ἀναγνώστη, τῆς λίαν ἀγαπῆτης μου καὶ ὄντως ψυχροτόφου καὶ ἐθνοφελούς «NEA ZΩΗΣ», μὴ λησμονῆς ποτὲ μίαν μεγάλην καὶ ἐσαι ἀκλόνητον, ἀκαμπτὴ καὶ ἀδιάσειστον ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασεν ὁ θεόσοφος Προφητᾶναξ Δαυὶδ: «Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι θεός».

Καὶ τώρα ἂν δὲν ἐνόησας καλῶς τὰ ὀλίγα προλεγόμενα καὶ προμνημονευθέντα, ἂν δὲν ἐπεισθῆς τελείως, ἀφέθῃ καὶ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην ἀμέριστον, ἀπερίοριστον καὶ ἀπόλυτον εἰς τοὺς κορυφαίους σκαπανεῖς τοῦ πνεύματος καὶ ὁρητοὺς τῆς ἐπιστήμης. Πίστευε διότι καὶ ἐκεῖνοι ἐπίστευον. Ἔχε πρκακαλῶ, πληρεστάτην ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς θεομακάριστους καὶ πανευκλεεῖς Μάρτυρας τοῦ ὑπερκοσμοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοὺς ὄντως μεγάλους καὶ θεοσεβιδασκάλους Αὐτοῦ, Παῦλον, τὸ σκεδὸς τῆς ἐκλογῆς καὶ τὸ οὖς τοῦ θεανθρώπου Χριστοῦ κατὰ Χρυσόστομον, τὸν ἐπιφανέστατον τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ὁλῆς Ἱστορίας ἀνδρᾶ βασίλειον τὸν Μέγαν, Χρυσόστομον τὸν μέγιστον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ρητόρων καὶ τὴν ἄλλην χορείαν τῶν ἀστειῶν τὴν φύσιν καὶ οὐρανοφαντέρων. Ὅλοι αὐτοί, φίλε ἀναγνώστα, συνεδιάζον τὴν ἀγιότητα μὲ ἔμνευσιν καὶ σοφίαν, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τῶν ἀθέων δοκησιόφων καὶ ἀσεδῶν, μωρῶν ψεύδεπιστημόνων δύναται νὰ προσεγγίσῃ. Ὡς μόνον τῶν δόγμα εἶχον τὴν ἐσαρκωθεῖσαν προζώνιον καὶ προάναρχον Αὐτοαλήθειαν, τὸν γλυκύτατον καὶ παμφίλτατον Ἐσταυρωμένον. Ὡς μόνον ἐλκτῆριον τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ψυχρῶτεραν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ὁμοίους τῶν συνανθρώπων, τὸν ἀξιοθαύμαστον καὶ ἀξιομίμητον ἀλτροῦσμόν καὶ τὴν ἀξιοζήλευτον καὶ πανθαύμαστον αὐτοθυσίαν, αὐταπάρνησιν καὶ φιλαλληλίαν. Ὅλοι αὐτοὶ δὲν εἶχον ὀλικὸν συμφέρον, διότι ἔζων ὡς πτωχοὶ ἀσκηταὶ καὶ ἄγαν λιτοδιαίτως. Ἄν δὲν ἐνόησας λοιπὸν ἀναγνώστα, τὰ προμνημονευθέντα, προσπάθησε νὰ τὰ ἐννοήσῃς προστρέχων εἰς ἄλλα ἐκτενέστερα συγγράμματα. Ἀλλὰ κυρίως ἀρκέσθητι εἰς τὰ ἀνδιδοτελῆ κηρύγματα τῆς Σωσικόσου καὶ ἀειθαλοῦς Χριστιανικῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν ἀπεκάλυψαν εἰς ἡμᾶς τὰ ἀξιάγαστα καὶ αἰωνοκλεῖα φωτόμορφα τέκνα τῆς ἀγίας καὶ Ἐθνοσωτείρας Ὁρθοδόξου ἡμῶν μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ἀει-

σέβαστοι καὶ πανεύφημοι κορυφαῖοι τῆς Χριστιανικῆς σοφίας καὶ τῆς αἰγληφόρου καὶ ἀγλαοκάρπου χριστιανικῆς ἀρετῆς.

Πᾶσαι τὰ παλῆς μετὰ τὰ ἱερώτερα σου, ἀναγνώστα. Δὲν ἔχεις τίποτε πολυτιμότερον μᾶλλον ἀναντιστάθμητον καὶ ἀναντικατάστατον ἀπὸ τὴν ἀδιάφθορον καὶ ἀθάνατον πνευματικὴν ψυχὴν σου, ἢ μᾶλλον δὲν ἔχεις τίποτε ἄλλο πολυτίμον. Ἀπόδος διὰ τῆς θερμῆς ὁρθῆς καὶ ζώσης πίστεως καὶ τελείας ἀγάπης, τὴν γαλήνην, τὴν ἡρεμίαν καὶ τὴν μακαριουργὸν εἰρήνην εἰς τὴν ἀείζων ψυχὴν σου. Εἶθε ὁ ὑπεράγαθος, ὁ πάνσοφος καὶ ἐδωγητὸς καὶ προσκυνητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας Τριαδικὸς Θεὸς τῶν εὐσεβῶν καὶ ἐνδόξων πατέρων ἡμῶν, νὰ φωτίσῃ τὰ ὀμμάτια τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας σου. Εἶθε, μυράκις εἶθε!

Ἐκ Σεργίων Δρ. ΞΕΝΟΦΩΝ Α. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Ίατρὸς

Η ΚΟΣΜΙΚΗ ΕΥΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς [α' Ἐκκλησίας] (φύλλ. 44 τοῦ 1928) ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Στήλῃ τῶν Παρατηρήσεων ὅτι ἐν ἀπάθῃ ὀρεδὸν τὴν Εὐρώπῃ, μετὰ τὸν φοβερὸν παγκόσμιον πόλεμον, ἐκλείπει ὁδὸν μέραι ἡ λεγομένη ἀριστοκρατία. Οἱ λεγόμενοι ἀριστοκράται, σπνριζόμενοι ἐπὶ οἰκογενειακῶν περιγαυιῶν ἢ τοῦ πλούτου, ἐξαφανίζονται ἢ ἐγένοντο πτωχοὶ καὶ δυστυχεῖς ὡς ἐν τῇ Ρωσίᾳ καὶ Ἀλλαχού. Αἰτία τούτου κυρίως εἶνε αἱ δοξασίαι καὶ αἱ δημοκρατικαὶ ἀρχαί, αἵτινες διεδόθησαν μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, καθ' ὃν ἐδείχθη ἡ οἰκουμένη καὶ ἀδελφοκτονίῃ ἢ γὰρ ἐν χειμᾶσιν ἀνθρώπων αἱμάτων, συγκινούντων εἰς οἶκτον καὶ τὰς λιθώσεις καρδίας.

Βεβαίως ἡ ἀριστοκρατία, ἡ τε πολεμικὴ καὶ ἄλλῃ εἶνε καρπὸς ἱστορικῶν συνθηκῶν κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Αὐτὴ ὠφέλησε τὰ ἔθνη. Ἐν τῷ, διότι διετήρησεν ἐν τῷ οἴκῳ τὰς ἀριστοκρατικὰς καὶ πολεμικὰς ἀρετάς, ἀλλὰ καὶ ἐβλάψε διότι ἐκόλυσε τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος καὶ ἀνῆρεσε τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἀτομικότητος. Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶνε κληρονομική· εἶνε καρπὸς τῆς μορφώσεως ἐκάστου καὶ ἐλευθερίας αὐτοῦ. [α' Ἀξιοῦσι, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, ὥσπερ ἐξ ἀνθρώπου ἀνθρώπον καὶ ἐκ θεοῦ γίνεσθαι θεῖον καὶ ἐξ ἀγαθοῦ ἀγαθόν· ἡ δὲ φύσις δὲ οὐ λείπει μὲν τὰ ὑπερταῦτα ποιεῖν πολλακις, οὐ μὲν τοῖς ὑπὸ νάματι. Α', 2, 19]. Οὕτω δὲ ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ὁ θεὸς τῆς δουλείας, τὸν ὅποιον ἐδικαιολόγουν καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλοι φιλόδοφοι, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης λέγων ἀπὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τὴν διανοίαν προορᾶν ἄρχον φύσει καὶ δεδωκένον φύσει, τὸ δὲ δυνάμενον τῷ δώματι ταῦτα ποιεῖν ἀρχόμενον καὶ φύσει δοῦλον. Αἱ τάξεις δὲ αἱ κοινωνικαὶ καθιερώθησαν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καὶ διὰ θρησκευτικῶν ἀρχῶν.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἥτις ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, διεκήρυξε τὴν ἰσότητά πάντων τῶν

ἀνθρώπων. Ὁ Κύριος ὠνόμασε τοὺς Ἀποστόλους φίλους· αὐτεῖς φίλοι μου ἔστε, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐντέλλομαι ὑμῖν· οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ὅσα ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρὸς μου ἐγνώρισα ὑμῖν (Ἰωάν. ΙΕ' 14-15). Οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἴσοι πρὸς ἅλ- λήλους· δὲν ὑπῆρχε διάκρισις μεταξὺ αὐτῶν. Πάντες δὲ οἱ ἄνθρωποι πάντες ἔθνη καὶ κοινωνικῆς θέσεως ἢ ἀναπτύξεως προσεκλήθησαν ν' ἀποτελέσουν μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Πάντες εἶνε ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἐλεύθεροι καὶ δούλοι, Ἑλλῆνες, καὶ βάρβαροι. «Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν δῶμα ἐβαπτισθήμεν, εἰς τὸν δούλον εἰς τὸν ἐλεύθερον καὶ πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐδαπτισθήμεν» (Α' Κορινθ. ΙΒ', 13).

Βεβαίως ὁ ἄνθρωπος, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἔχεται ζόμενος, δὲν εἶνε μικρὸς· εἶνε εὐγενὴς διότι [ἐ]-δημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ, ὡς εἰκὼν, ἀποβαίνει καὶ ὁμοίωμα Αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε μέγας διὰ τῆς διανοίας, τῆς ἐλευθερίας του καὶ τοῦ αἰσθηματος. «Καὶ ἂν ἡ κτίσις ἅπασα με φανερώη, λέγει ὁ πολὺς Παῦλος, ἐγὼ εἶμι ἀνώτερος τῆς κτίσεως, διότι ἐγὼ γνωρίζω ὅτι ἀποθνήσκω, ἡ δὲ κτίσις τὸ ἀγνοεῖ» (Pensées I part. 4). Τ' ἀνθρώπινα μεγαλεῖα εἶνε ψευδῆ· σπνριζόμενα ἐπὶ τῆς ἡμῶν καὶ κρημνίζονται εὐκόλως. Ὁ δὲ θάνατος συντριβεί καὶ καταρρίπτει πάντα τὰ ψευδῆ μεγαλεῖα, διότι στιγμὴ εἶνε ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ σβέννεται ὡς λαμπάς, καὶ τὰ ὅσα μεταβάλλονται εἰς τέφραν. «Εἰ πάντα τὰ ἔθνη, ὡς σταγὼν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν» (Ἠσαΐ 44, 76) Οἱ γενεοὶ, ἐνδοξοῖτε καὶ ἄδοχοι, τίθενται ὑπὸ τὴν γῆν ἐν μεσῷ τῶν πενήθιμων κυπαρίσδων καὶ μωχοδόλων ἱερώων ἐν τελείᾳ δημοκρατικῇ ἰσότητι. Ὁ τάφος ἐγκλείει μόνον τὰ ὅσα καὶ τὴν σποδόν· τὰ κρανία τῶν ἰσχυρῶν κοθιδεῖται παύσιον καὶ αὐτῶν τῶν παιδῶν.

Ἀλλ' ὑπάρχει ἀληθὴς εὐγένεια. Εἶναι ἡ εὐγένεια, τὴν ὅποιαν δημιουργεῖ ἡ ἀρετὴ. Αὐτὴ εἶναι ἀληθὴς, εἶναι ἀθάνατος διότι δὲν ἐξαφανίζεται οὐτε ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν μεταβολῶν, οὐτε ὑπὸ τοῦ πανδομάτορος χρόνου, οὐτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πάντων φοβεροτάτου, τοῦ θανάτου. Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς εἶναι ἀληθῶς εὐγενής· δὲν παύεται «κοινὰς ὀφειλίας ἰδιοῖς μόχοις πορίζειν», οὐτε [ἡ] πλεῖστην παρ' ἀνθρώπων δόξαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ οὕτω τρέχει τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγὼνα ἐν ὑπομονῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκριτῶν (Β' Κορινθ. ε' 3), ἀφορῶν πρὸς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν (Ἐβρ. ΙΒ' 2).

Ἀλλ' ἂς ἀκούσωμεν τί λέγει περὶ τούτου ὁ ὑψιπέτης Γρηγόριος Ναζιανζηνός. «Οὗτος ἀριστὸς ἐξ ἀρίστων καὶ ἐξ εὐγενῶν εὐγενέστατος. Εὐγένειαν δὲ λέγω, οὐχ' ἢν οἱ πολλοὶ νομίζουσιν· ἀπαγε! Οὐ πρὸς ἡμῶν οὕτω θαυμάζειν, οὐδὲ [φιλόδοξον, τὴν ἐκ μύθων καὶ τῶν ἀφωροχόμενων καὶ πάλαι δεδωκυῖας ὀφειλῶν. οὐδὲ τὴν ἐξ αἱμάτων καὶ γραμμῶν προδγινόμενῃν, ἢν νύκτες χαρίζονται καὶ βαδιστῶν ἰδῶς οὐδὲ εὐγενῶν χεῖρες προδ- τασόντων, ὥσπερ ἄλλοι, τὴν νεύ-

γενεῖαν· ἁ λ λ' ἦ ν ε ὑ δέ δ ε ι α χ α ρ α κ-
τη ρ ῖ ζ ε ι καὶ τ ρ ό π ο ς καὶ ἡ π ρ ό ς τ ό
π ρ ό τ ο ν ἁ γ α θ ό ν ἄ ν ο δ ό ς ὁ θ ε ν γ ε γ ό-
ν α μ ε ν » (Λογ. Κς' καὶ Γ'). Εὐγενής ἄρα εἶναι
ὁ ἀλθθὼς δοφός καὶ ἐνάρετος, ἐνῶ [αὐτογενής ὁ
ἐν τῇ κακίᾳ θυγγέας καὶ μορφὴν ἐτέραν ἐπιβαλὼν
ἐαυτῷ, τὴν τοῦ ὁφείως] (Ὁ αὐτὸς πρὸς Ἀρειαν· καὶ
ἐαυτόν).

Διὰ τῆς ἀλθθούς μορφώσεως καὶ τῆς ἀρετῆς ὁ
ἄνθρωπος ἀποβαίνει ἀλθθὴς ἄνθρωπος, ἀποβαίνει
εὐγενής καὶ δὲν διαφεύγει τὴν προσηγορίαν τοῦ ἄν-
θρώπου, ὥς ἄριστα ἐξικονίζει ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶσ-
σαν Ἰωάννης. «Ὅταν δὲ ἴδω ἀλόγως διοῦντα, πῶς
δὲ καλέσω, ἄνθρωπον, καὶ οὐχὶ δοῦν· ὅταν δὲ ἴδω
ἀρπάζοντα, πῶς δὲ καλέσω ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ λύ-
κονι·..... ἔ λ α β ε ς ε ὑ γ έ ν ε ι α ν π α ρ ὁ θ ε-
ο ὦ, πῶς προδίδως τὴν ἀρετὴν τῆς ὁδοῦς» (Λόγ.
α' εἰς τὸ μὴ ὁδοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος).

Τὴν ἀλθθὴν, τὴν ἀθάνατον εὐγενεῖαν πρέπει
νὰ ἀγαπήσωμεν καὶ ἐπιζητήσωμεν. Διὰ ταύτης θά κλη-
θώμεν μεγάλοι ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. «Ὅς
ὁ ἄν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ε' 19).

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

(ΕΚ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»)

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗΝ ΕΠΟΧΗΝ

Κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλη-
σίᾳ διοικητικὸν σῆστημα τὸ σύνολον τῶν ἐπισκό-
πων, ὡς γνωστὸν συνερχόμενον ἐν συνόδῳ ἀποτε-
λεῖ τὴν ἀνωτάτην διοικητικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρ-
χὴν. «Τὰ μεγάλα τῶν σκευμάτων, ἔλεγεν Ὁ Εὐσεβί-
ος ὁ Καισαρείας, οὐκ ἔστιν ἄλλως ἢ διὰ Συνόδων
κατορθώσασθαι».

Ἀλλ' ἡ τοιαύτη γενικὴ Συνδικὴ συνάθροισις
τῶν Ὁρθόδοξων ἐπισκόπων ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Η'
αἰῶνος ἔπαυσεν νὰ εἶναι πραγματικότης. Πολλὰ ζη-
τήματα ἐκκλησιαστικὰ καὶ θρησκευτικὰ ἀναφυόμενα
κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐλύοντο ἢ διὰ Τοπικῶν Συ-
νόδων ἢ διὰ τοῦ κύρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρ-
χείου. Μετὰ δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν λεγομένων
Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν νε-
ωτέραν μορφὴν τοῦ αὐτοκεφάλου, ζητήματά τινα
ἀφορῶντα γενικῶς τὴν Ὁρθόδοξίαν ἐλύθησαν διὰ τοῦ
συστήματος τῆς διὰ γραμμάτων συνεννοήσεως.

Ἀλλὰ τὸ σῆστημα τοῦτο τῆς ἀλληλογραφίας καὶ
αἱ σπανιώταται ἐπισκέψεις γινόμεναι ἀπὸ μέρους
Πατριαρχῶν ἢ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχηγῶν εἰς
Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ὄχι μόνον τὸ ἔργον γεγι-
κῆς ἢ Τοπικῆς Συνόδου δὲν ἀνεπλήρουν, ἀλλ' οὐ-
δὲ συνετέλουν εἰς τὴν ἐπαρκῆ ἐπαφὴν καὶ ἐπικοι-
νωνίαν Ἐκκλησιῶν ὁμοδόξων, ἔχουσῶν τὴν αὐτὴν

δογματικὴν διδασκαλίαν, τὰς αὐτὰς θεμελιώδεις ἀρ-
χὰς τοῦ διοικητικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συστήματος καὶ
τῆς λατρείας, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἰδεώδη.

Λόγοι ἐθνικοὶ, πολιτικοὶ καὶ ἄλλοι, ὡς ἄλλοτε
παρετήρησε καὶ ὁ Τσ. Μήτροβιτς, καθηγητῆς τοῦ
Πανεπιστημίου Βελιγραδίου, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ
ζήσῃ μία ἐκάστη ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία
χωριστὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν
τοῦ Ἱθ' αἰῶνος καὶ νὰ ἐξελιχθῇ ἐν τινι μέτρῳ ὡς
ξένη πρὸς ἄλλην ὁμοδόξον ἐν Χριστῷ ἀδελφὴν. Ἀλλ'
εἰ πέρποτε σήμερον ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν περιστάσε-
ων, ὅπως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πληθύνῃ τὰς ἀ-
φορμὰς τῆς πρὸς τὰ διάφορα μέλη τοῦ αὐτοῦ ἐκκλη-
σιαστικοῦ σώματος ἐπικοινωνίας ἢ καὶ καταστήσῃ
τὴν ἐπαφὴν διαρκῆ ἐγκαθιδρύουσα τὸ σύστημα τῶν
διαρκῶν ἀντιπροσωπεύων.

Ἡ σύγκλησις Προσυνόδου θὰ δώσῃ ἑαυτοῦ, ὅπως
ἀπὸ κοινοῦ θιγῶσι ζητήματα διορθοδόξου ἐν-
διοφέροντος· τὰ τοιαῦτα δὲ ζητήματα δὲν θὰ εἴ-
νε ὀλίγα. Ὁ Πατριάρχης Μανουὴλ ὁ Β' (1250) ἐν
τινι πράξει μεταθέσεως ἀπὸ ἐπισκοπῆς τινος εἰς ἐ-
τέραν δικαιολογῶν τὴν ποράσασιν ὠρισμένων συνο-
δικῶν κανόνων ἀπαγορευόντων τὰς ἐπισκοπικὰς δι-
αθέσεις, προσιμαίεται ὡς ἑξῆς: «Ὁ τοῖς σώμασιν
αἱ ψυχαὶ τοῦτο τοῖς πράγμασιν οἱ καιροὶ, καὶ κι-
νοῦσιν αὐτὰ καὶ ἄλλοτε ἄλλως μετατιθέασιν εὐπροσώ-
ποις αἰτίαις ὑπέκοντες». Τὰ πράγματα διὰ τὴν ση-
μερινὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ δι' οἰανδή-
ποτε αὐτῆς χρονικὴν περίοδον, δὲν εἶνε ἄλλο τι πα-
ρὰ αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῇ, οἱ ὅροι τοῦ ἐξω-
τερικοῦ αὐτῆς βίου, ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα τῆς ζω-
ῆς αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται εἰς μεταβολὴν ἐφ' ὅ-
σον μεταβάλλονται τὰ περὶ ἑαυτὴν ἐν τῷ γήινῳ πε-
βάλλοντι, ἐν τῷ ὁποίῳ ὡς ζῇ στρατευομένη Ἐκκλη-
σία τοῦ Χριστοῦ. Τὰ δόγματα, τὰ ἠθικὰ διδάγματα, αἱ
θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῆς διοικήσεως καὶ τῆς λατρείας
τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας θὰ μείνωσιν ἀναλλοίωτα.
Ἀλλ' αὐτὰ ὅλα δὲν ἐξαντλοῦσι τὸ σύνολον τῆς ζω-
ῆς ἐνὸς ὁργανισμοῦ ὅπως ἡ Ἐκκλησία οὕσα ἄθροι-
σμὸς ἀνθρώπων καὶ οὐχὶ ἀγγέλων. Ἐπομένως πολ-
λὰ σημεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας ὡς καὶ ἄλ-
λαι τάξεις καὶ ἔθιμα μετεβλήθησαν καὶ μεταβάλ-
λονται.

Αἱ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι οὕτως ἢ
ἄλλως ἐπικοινωνοῦσαι σήμερον θὰ ζυγίσωσι καὶ θὰ
διαγνώσωσι τοὺς καιροὺς, τὰς περιστάσεις καὶ δι' ἐν
ἑκαστον μεταβλητέον σημείον τῆς ἐξωτερικῆς ἐκφάνσεως
τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας θὰ ἐξετάσωσιν ἐὰν πράγμα
τι ὑφίσταται σήμερον ἢ εὐπρόσωπος αἰτία ἢ ἐπι-
βάλλουσα τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ
τούτῳ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ πα-
ρίδῃ τοὺς γενικοὺς κοινωνικοὺς νόμους τῆς μεταβο-

λῆς ἐὰν θέλῃ νὰ εἶναι ὁργανισμὸς ζῶν καὶ οὐχὶ νεκρὸς.

Αἱ μετὰ τὸν γενικὸν ἰδίᾳ πόλεμον ἐπελθούσαι μεγάλαι ἀλλοιώσεις ἐν τῇ ἀντιλήψει καὶ ἐκτιμῇ τῶν διαφορῶν κοινωνικῶν θεσμῶν, ἡ ὁλονὲν αὖξουσα ἀντιθρονησκευτικὴ κοσμοθεωρία, ἡ διαρκῶς κατακτιῶσα ἔδαφος θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀθησκαίας, τυγχάνουσα ζητήματα γενικὰ πρὸς τὰ ὅποια τὸ σύνολον τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραρχίας καὶ ἐν γένει ὁ μορφωμένος ὁρθόδοξος κληρὸς δὲν πρέπει νὰ μένῃ ξένος. Ἀπέναντι τοιοῦτου κοινοῦ κινδύνου καὶ τοιαύτης κοινῆς ἀπειλῆς τοῦ ὁρθοδόξου οἰκοδομήματος, ἡ κοινὴ σύσκεψις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀλληλέγγυος ἐνέργεια καὶ ἡ λήψις καταλλήλων συγχρονιστικῶν μέτρων ἐπιβάλλεται ἐπὶ ποινῇ μεγάλης ἀδικίας τῆς καθόλου Ὁρθοδοξίας ὡς συστήματος καὶ τοῦ ὁρθοδόξου πληρώματος.

Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία καθὼς καὶ πολλαὶ παραφυάδες τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἀπὸ πολλοῦ συντόμως ἐργάζονται ὅπως ἡ λύσις ὅλων τῶν σοβαρῶν κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς μας προσλάβῃ ὅσο τὸ δυνατόν ἡθικώτερον καὶ χριστιανικώτερον χαρακτῆρα.

Τι κάμνει δι' αὐτὰ ἡ ὁρθόδοξος Ἐκκλησία; Σχεδὸν τίποτε. Ἀσχολεῖται μὲν ἐπὶ μέρους ἐκάστη Ἐκκλησία νὰ ἐξαπλοῦται εὐρύτερον ἐπὶ βλάβῃ ἄλλης ἀδελφῆς καὶ ἐπὶ παραβάσει κανόνων Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τοιοῦτοτρόπως ἐπιτείνεται ὁ καταθρονηματισμὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, θριαμβεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀναρχία, καταρρέπτει τὸ γόητρον τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν ξένων. Καί ποτε λοιπὸν νὰ ἀνανήψωσιν εἰς αἱ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, νὰ ἐφαρμόσωσιν εἰς τὰ δυνατό μέσα τῆς πρὸς ἀλλήλας ἐπαφῆς καὶ ἐπικοινωνίας βουλευόμεναι τὰ ἀριστα καὶ σύμφωνα πρὸς τὰς περιστάσεις ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ζῶμεν. «Τὰ μὲν γὰρ ἀφεστῶσα κατὰ σχέσιν, ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Πρόκλος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς ἀλλήλων ἀναγκαίως ἐπείγεται φθοράν» τὰ δὲ ἡνωμένα κατὰ γνώμην οὐ ραδίως ἀπολυσθαίνει τοῦ ἀσφαλοῦς.

Ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι, τῇ 17 Δεκεμβρίου 1928.

† Ὁ Ἡλιουπόλεως ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

(Ἐκ τῆς «Ὁρθοδοξίας» Κωνσταντινουπόλεως.)

«Ὁ ΘΥΓΑΛΟΣ ΤΟ ΘΑΥΜΑ, ΚΑΙ Ἡ ΙΣΤΟΡΙΑ»

Εἰς ἓν ἐκ τῶν φύλλων τῆς ἐφημερίδος «Πατρις» ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον ἐπὶ τῇ εὐκλείᾳ τῶν Χριστουγέννων π. ε., ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ Δρ. Ἐρ. Βάινελ, τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἰέννας, ἐν τῷ ὁποίῳ οὗτος, ἀξιοῖ, δι' ὧν προσάγει ἐπι-

χειρημάτων, ὅτι ἡ Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποδεικνύεται οὕσα τὸσον φυσικὴ, ὡς ἀκριβὴς καὶ παντὸς ἄλλου ἀνθρώπου ἡ γέννησις, ἐκ μητρὸς καὶ πατρὸς, τοῦ πατρὸς ἐν τῇ περιπτώσει τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅντος αὐτοῦ τοῦ Ἰωσήφ.

Δὲν εἶναι οὐδόλως παράδοξον τὸ ὅτι οἱ οὕτω καλούμενοι «ἀνώτεροι κριτικοί» ἀμφισβητοῦσι τὴν διδοσκλίαν τῶν Γραφῶν περὶ τῆς ὑπερφυσικῆς γέννησεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γνωστὸν ὅτι οὗτοι ἀντιτίθενται κατὰ παντὸς ὅπερ ἀξιοῖ ἀμείνονος τῆς θείας Προνοίας ἐπέμειναι διὰ τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἀγωνίζονται νὰ ὑπαγάγῃσι τὰ πάντα πρὸς τὸς συνήθεις φυσικοὺς καὶ ἱστορικοὺς νόμους. Καὶ εἰναι δεδαίως δικαίωμα τῶν τοῦτο, ἐφ' ὅσον ὑπὲρ τῆς θέσεώς των προσάγουσι ἀληθῆ πρὸς ἀπόδειξιν ἐπιχειρήματα, καὶ ἀληθεῖς καὶ ἐξηκριθωμένας ἐπιστημονικῶς ἱστορικὰς μαρτυρίας καὶ ἀποδείξεις.

Ἄλλ' εἰς τὸ δημοσιευθὲν τοῦ καθηγητοῦ Βάινελ ἄρθρον, οὔτε τὰ προσαγόμενα παρ' αὐτοῦ ἐπιχειρήματα εἰναι αὐτῇ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων καὶ γεγονότων, οὔτε καὶ ἡ παρ' αὐτοῦ ἀκολουθουμένη συζητητικὴ τακτικὴ εἶναι φρονιμὴ, σοβαρῶς ἀπεικτικὴ, καὶ ἐπιστημονικὴ, τοῦ παρ' αὐτοῦ ἀμφισβητουμένου ζητήματος διάψευσις.

Καὶ πρῶτον, ὁ ἐν λόγῳ κύριος, σοβαρῶς διατείνεται ὅτι «ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα κατόπιν τῶν γενομένων ἐργασιῶν, ἔχει ἀποδείξει σήμερον ὅτι οὔτε μὲν γενικὴ ἀπογραφή χάριν φορολογικῶν σκοπῶν, ἔλαβεν ποτε χώραν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου, ἀπὸ καμίνων δὲ ἱστορικὴν πηγὴν δὲν ἀνκφέρειται τὸ τοιοῦτον»! 1. Ὁ τοιοῦτος ὁμῶς ἀναληθὴς ἱσχυρισμὸς τοῦ κυρίου αὐτοῦ, πρὸς διάψευσιν τῆς Γραφῆς καὶ μόνον γενόμενος, προδίδει οὐ μόνον θλιβεράν δι' ἐπιστήμονα ἀγνοίαν, ἀλλὰ τολμηρὰν αὐτόχρημα διάψευσιν τῶν γεγονότων, διάψευσιν αὐτῆς ταύτης τῆς ἱστορίας. Καθότι, ἱστορικὰ ἀθενεῖται, ὡς ὁ Σουετόνιος (Αὐγουστ. κεφ. 38 παρ. 101) Ὁ Δίων (κεφ. ΝΓ 30 ΝΣΤ, 33) καὶ ὁ Τάκιτος (ANNA ΔΣ, I, II) διὰ μικρῶν ἐκθέτουσι τίνι τρόπῳ ὁ Ὀκταδιανὸς, ἀναλαβὼν τὸν τίτλον Κατοῦρ Αὐγουστός, τῷ 2 π. Χ. ἐκκηρυχθεὶς Μονάρχης τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἐλοκλῆρου τῷ 30 μ. Χ. ἐπεδόθη εἰς τὸν καταρτισμὸν συστήματος πρὸς καταγραφὴν, οὐ μόνον τῶν κατοίκων (ἀρρένων ἀπὸ τοῦ 14 ἔτους καὶ ἄνω, καὶ θηλέων, ἀπὸ τοῦ 12ου) ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς ἀκινήτου αὐτῶν περιουσίας ὅπως ταῦτα χρησιμεύσωσιν ὡς βάσις Ἰσού δι' 8-λους φορολογικοῦ συστήματος, καὶ πρὸς ὑπολογισμὸν τῶν ἐσόδων τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ ἐργασία αὕτη ἀπῆλθε μακρὸν πρὸς συμπλήρωσιν χρόνον. Ἐχὼν Αὐγουστός εἰδικὰς ἀφορμὰς δυσαρσεθείας κατὰ Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐφ' α

μόση την απογραφὴν καὶ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν, εἰς ἐνδε-
ξιν μελλούσης φορολογίας, καὶ ἐπεφόρτισε πρὸς τοῦ-
το τὸν Πούπλειον Σουλπίκιον Κυρήνιον, ὁ ὅποιος διο-
ρισθεὶς ἀκολούθως ἡγεμὼν τῆς Συρίας, ἐνῆργησε καὶ
δευτέραν ἀπογραφὴν καὶ φορολογίαν, ἡ ὁποία εἶναι
διάστημα εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν ἱστορίαν διὰ τὰς ἑνεκα-
τύτης ἐξεγέρσεις καὶ στάσεις τοῦ λαοῦ ὑπὸ Ἰούδαν
τὸν Γαλιλιεὺς, καὶ τὴν αἵματοχυσίαν τὴν ὁποίαν προ-
εκάλεσε· κατεκλήψατο τέλος εἰς τὴν προσάρτησιν τῆς
Ἰουδαίας εἰς τὴν Συρίαν, ὡς ἀπλῆς αὐτῆς ἐπαρ-
χίας. (Ἰδε ταῦτα εἰς Ἰωσήπον Ἰουδ. Ἀρχαιολ. Βιβλ.
ιζ (τέλος) ιη' 1. Ἰουδ. Πόλεμοι βιβλ. 6. κεφ. η' 1 καὶ
Πράξεις Ἀποστ. ε' 37 "Ὡστε, ἀπέναντι τῆς ἀτυχοῦς
ἐπιστημονικῆς ἀξιώσεως τοῦ κ. Καθηγητοῦ ὅτι «ΟΓ-
ΔΕΜΙΑ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΕΛΑΒΕΝ ΧΩΡΑΝ» ἔχουμεν
ἱστορικῶς βεβαιουμένας ΔΥΟ τοιαύτας ἐν Ἰουδαίᾳ ἐπὶ
τῶν ἡμερῶν τοῦ Αὐγούστου.

"Οχι δὲ ὀλιγώτερον ἀτυχῆς εἶναι καὶ ὁ ἔτε-
ρος αὐτοῦ αὐθαίρετος ἰσχυρισμός, καθ' ὃν «ΠΟΥΘΕ-
ΝΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Εἰς ΟΓΔΕΜΙΑΝ ΙΣΤΟ-
ΡΙΚΗΝ ΠΗΓΗΝ, ἢ ΣΦΑΓΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΗΣ
ΒΗΘΛΕΕΜ!» Ἄλλ' ὁ ἐθνικὸς συγγραφεὺς Μακρόβιος
εἰς τὸ ἔργον του «ΣΑΤΟΥΡΝΑΛΙΑ» Βιβλίον 6' κεφ.
4ον, ἀφηγεῖται πῶς τὸ γεγονός τῆς σφαγῆς τῶν παι-
δίων περιῆλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ Αὐγούστου εἰς Ρώμην
μετὰ τῆς λεπτομερείας ὅτι μεταξὺ τῶν φονευθέντων
παιδίων, περιελήφθη καὶ ὁ ἴδιος τοῦ Ἡρώδου υἱός,
ὅπερ ἔκαμε τὸν Αὐτοκράτορα ν' ἀναφωνήσῃ «Καλύ-
τερον νὰ εἶναι τις χοῖρος τοῦ Ἡρώδου παρὰ υἱός του

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ Μακρόβιου, τὴν θηριωδίαν
αὐτὴν τοῦ Ἡρώδου ἀναφέρουσιν Ἰουστίνος ὁ Μάρτυς
ὅστις ἔγραψε πρὸ τοῦ 150 μ. Χ. τὸν «Πρὸς Τρύφω-
να τὸν Ἰουδαῖον διάλογόν» του (παράγρ. 78). Ὁ Εἰ-
ρηναῖος, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα, (Κατὰ
Αἰρέσεων, Βιβλ. 3ον κεφ. ιστ' 21). Ὁ Ὀβριγένης, (βιβλ.
κατὰ Κέλσου) εἶναι αἱ ἱστορικαὶ αὐταὶ πηγαὶ ἀνα-
ξιόπιστοι διὰ τὸν κ. Καθηγητήν; καὶ διατί; Ἄν δὲ ἡ
σφαγὴ δὲν ἀναγράφεται ὑπο τοῦ ἱστορικοῦ Ἰωσή-
που τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἰωσήπος, πρῶτον
δὲν ἦτο εἰς ἡλικίαν νὰ τὸ ἐνθυμηθῇ ὁ ἴδ.ος. Δεύτερον
καὶ ἂν τὸ ἐνεθυμεῖτο, ἡ Βηθλεὲμ ἦτο τόσον μικρὰ
πολίχνη, ἐκ 2.000 περίπου κατοίκων, καὶ συνεπῶς
εἰς βασιλείαν καὶ ἐποχὴν τόσων κακουργιών, ἡ σφα-
γὴ 50—100 παιδίων, διότι ἀδύνατον νὰ ἦσαν περισ-
σότερα τὰ σφαγέντα παιδιά ἐπὶ τόσον μικροῦ πληθυ-
σμοῦ δὲν ἐκρίθη παρ' αὐτοῦ γεγονός πολλῆς σημασίας
κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον αὕτη, καὶ ἀναγρα-
φομένη παρ' αὐτοῦ, ἦτο ὑπόθεσις ἀφορώσα τοὺς Χρι-
στιανούς, πᾶν τὸ σχετικὸν πρὸς τοὺς ὁποίους εἶναι
γνωστὸν ὅτι ὁ Ἰωσήπος ὡς Ἰουδαῖος φανατικὸς, ἐπι-
μελῶς ἀποφεύγει νὰ ἀναγράψῃ. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὁ
Ἰωσήπος τὸν εἶον Ἡρώδου ἠρανίσθη ἐκ τῶν ἀπο-

νημονευμάτων Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ, εἰς τὰ ὁ-
ποῖα ὁ κύλαξ οὗτος τῶν ἔργων τοῦ Ἡρώδου, ἐντελῶς
ἀπέφυγε νὰ ἀναγράψῃ καὶ τὰς κακουργίας του.

Ἄλλ' ἡ σιωπὴ ἐνὸς ἱστορικοῦ δὲν ἀποτε-
λεῖ ἐπιχείρημα πρὸς ἀπόρριψιν ρητῶν μαρτυριῶν τό-
σων ἄλλων. Οὔτε δὲ εἶναι ἀπίθανον, ἢ ἀδύνατον,
ἐν τοιοῦτον γεγονόσι, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οἱ δεσπότης
τῆς ἀνατολῆς, πρὸς ἐδραίωσιν τῶν θρόνων των, με-
τήλθον πάντοτε τὴν πολιτικὴν τῆς σφαγῆς κατὰ πάν-
των τῶν ὑπόπτων ἀντιξήλων των. (Ἰδε Β' Βασιλ. ι'
1—14) Ὁ βασιλεὺς τοῦ Παγῶν, πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ
ἀντιπαῦ τοῦ, διέταξε τὴν σφαγὴν 4.000 νεων. Ἄλλος
δὲ Ἀδυσσινὸς τύραννος, διὰ παρόμοιον λόγον ἐσφαξε
400 παιδιά.

Β'.

Ἄλλ' ὡς ὁ Καθηγητὴς φαίνεται ἀγνοῶν τ' ἀ-
νωτέρω, οὕτω φωρᾷται ἀγνοῶν καὶ τὸν λόγον δι' ὃν
μνημονεύονται οἱ γενεαλογίαι, ὅταν ἔρωτῃ : «Ἐάν
ὁ Ἰησοῦς δὲν ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ πρὸς ποῖον
σκοπὸν μνημονεύονται αἱ Βίβλοι γενέσεως;» Πλὴν τίς
ἀγνοεῖ ὅτι οἱ γενεαλογικαὶ πίνακες ἀναγράφονται ὑπὸ
τῶν Εὐαγγελιστῶν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ Ἰησοῦς
κατήγετο ἐξ οἴκου καὶ πατρὶδος Δαβὶδ, ἐξ οὗ ἦν γεγραμ-
μένον ὅτι ἤθελε προέλθῃ ὁ Μεσσίας καὶ ἐξ οὗ κατή-
γετο ἡ Μαρία ὡς καὶ ὁ μνηστήρ αὐτῆς Ἰωσήφ, διότι
τὰ συνοικεσία συνήπτοντο τότε μεταξὺ προσώπων εἰς
τὴν αὐτὴν φυλὴν ἀνηκόντων, πρὸς ἀποφυγὴν σιγγύ-
σεως τῆς αὐτοτελείας ἐκάσσης φυλῆς μετὰ τῶν λοί-
πων. Ὁρα, Ἀριθ. α' 18' κεφ. Ἰησοῦς Ναυὴ ζ' 17, 18.

Ἐνθὺ δὲ ἀγνοεῖ τὰ ἱστορικὰ αὐτὰ γεγονότα
καὶ τὰς πηγὰς των, παρὰδόξως ἀξιοῖ ὅτι γνωρίζει
«ὅτι εἰς ἀμφοτέρους τὰς Βίβλους γενέσεως,
καὶ δὴ εἰς Λουκᾶ γ' 23 καὶ Ματθ. 16
ἀναγράφεται ἄλλοτε ὅτι Ὁ ἸΩΣΗΦ Ε-
ΓΕΓΝΗΞΕ ΤΟΝ ΙΗΣΟΥΝ καὶ ὅτι
τὰ καίρινα τῶν πηγῶν αὐτῶν ὑπέστησαν δι-
ορθώσεις καὶ περὶ ἀλλοτρίων»! Ἀν μᾶς λῆγει ἐν
τούτοις ἐκ ποίων θετικῶν καὶ ἀξιόπιστων πηγῶν ἀ-
ρύεται τοὺς φαντασιώδεις αὐτοὺς ἰσχυρισμούς του,
οὔτε καὶ ποῖα ἀρχαῖα χειρόγραφα φέρουσιν τὴν ἐνδι-
αφέρουσαν αὐτὸν ἀνάγνωσιν αὐτὴν. Ἀποδὲ ὑπῆρ-
ξαν οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ παραλλάξωσι καὶ διορθώσω-
σι τὰ ὡς ἄνω Γραφικὰ χωρία, διατί οὗτοι νὰ ἀφήσω-
σιν ἀπαράλλακτα καὶ ἀδιόρθωτα τὰ ἄλλα χωρία, τὰ
ὁποῖα ὁ ἴδιος ἀναφέρει πρὸς ὑποστήρηξιν τῆς θεωρί-
ας του δηλ. τὰ Ματθ. ιγ' 55 καὶ Μάρκ. στ' 3 εἰς τὰ
ὁποῖα ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι οἱ συμπατριῶται τοῦ Ἰ-
ησοῦ ὠνόμαζον αὐτὸν «υἱὸν τοῦ τέκτονος» καὶ τὰ ὁ-
ποῖα τοὺς ἐνδιέφερε περισσότερον νὰ μεταβάλωσιν;

Ἐν τοσοῦτῃ ὁ ἀρθρογράφος βεβαιῶι ὅτι εὗρε
καὶ ἄλλας θετικὰς πηγὰς ἐξ ὧν «ἐπήγαγεν ὁ θρῶλλος
καὶ ὁ μῦθος τῆς ὑπερφυσικῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ

Χριστοῦ! αὐταὶ δὲ μᾶς λέγει ὅτι εἶναι πρῶτον, «**Ἐν πικμπάλειον Συριακὸν διδύκον**» καὶ ἡ ψευδὲς πύργος «**Βιβλὸς Ἰωκώδου**» ἔργον δηλ. πλασθὲν κατὰ τὸν 2ον [πρὸς 3ον αἰῶνα μ. Χ. κατάμεστον ἀνοήτων δεισιδαιμονίων τοῦ συγγραφέως του μηδὲν τὸ ἐξαιρετικὸν ἀναγράφοντος περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐδ' ἀρνούμενου τὸ ὑπερφυσικὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνδιαφερομένου νὰ ἀποδείξῃ ἐκ τῆς ὁθιᾶς ψηλαφῆσεως τῆς Μαίης Σαλώμης, ἣν τάχα συνήντησεν ὁ Ἰωσήφ, τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς ἁγίας μητρὸς μετὰ τὴν γέννησιν. Πλὴν ἀφοῦ ἡ ἀρχαιοτάτη Συριακὴ μετάφρασις (Πασίτο) τῆς πρώτης ἐκατονταετηρίδος, εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὰ ἀρχαιότατα Ἑλληνικὰ χειρόγραφα τῶν Εὐαγγελίων ἐκ τῶν ὁποίων αὐτοῖσι χωρὶς πλημυρίζουσι τὰ ἔργα τῶν κατὰ τὸν 1ον καὶ 2ον αἰῶνα μ. Χ. ἀκμασάντων πτερῶν τῆς Ἐκκλησίας, — κατὰ ποῖαν λογικὴν ἀμφίβολαν καὶ ψευδὲς ἐπίγραφαν ἔργα τοῦ 2ου καὶ 3ου αἰῶνος—μηδὲν τὸ ἐξαιρετικὸν ἢ ἐνδιαφέρον ἄλλως τε μαρτυροῦντα, προβάλλονται ὡς πηγαὶ μᾶλλον ἀξιοπίστοι τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτῶν Ἑλληνικῶν κειμένων καὶ χειρογράφων τῆς Κ. Διαθήκης ἢ ἐπιστημονικῇ αὐθεντίᾳ μόνον τοῦ γράφοντος ταῦτα δύναται, φαίνεται, ἀξιωματικῶς νὰ παραδεχθῇ καὶ ἀποδείξῃ.

Γ'

Τὸ κορύφωμα ὅμως τῆς σοβαρότητος καὶ ἀξιοπιστίας τῶν ὅλων ἀξιώσεων του εἶναι ὅταν μετὰ τῆς αὐτῆς αὐθεντίας ἀποφαίνεται ὅτι «**Ἡ καὶ ἡ Παλαιὴ Διαθήκη τὰ Εὐαγγέλια καὶ ὁ Παῦλος εἰς τὰς ἐπιστολάς του ἀναγνωρίζουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη καθ' ὅν τρόπον καὶ κάθε ἄλλος ἄνθρωπος**». Λοιπὸν, τὰ Εὐαγγέλια εἶναι ἀναγραφῇ τῶν λόγων καὶ διδασκαλιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ. Ἰδωμεν, ὅθεν, τί αὐτὸς τε καὶ οἱ ἀπόστολοι του διδάσκουσι περὶ τῆς γεννήσεώς του.

Ὅταν ὁ Πέτρος εἶπεν εἰς αὐτὸν «**Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος**» καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ ἀπήντησεν ὅτι «**ὁ Πατὴρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀπεκάλυψε σοι τοῦτο**» (Ματθ. ιστ. 15—17) δὲν διεκήρυξεν ὁ Πέτρος τὴν πίστιν του ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ—καὶ δὲν ἐβεβαίωσεν ὁ Ἰησοῦς τὴν οὐρανίαν, καὶ οὐχὶ ἀνθρωπίνην αὐτοῦ πατρότητα;

Τί δὲ ἠνέει ὁ Ἰησοῦς ὅταν ἔλεγε «**Πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί**»; «**Ἡ ὅταν προσήχετο «Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ Πάτερ, τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ Σοί» (Ἰωάν. Η' 58 ΙΖ 5), «Ἡ πῶς θὰ ἐννοήσωμεν τοὺς λόγους του, «Ἐὰν ἐν μὲ ἱδῇτε ἀναβαίνοντα ὅπου ἤμην πρότερον» καὶ «Ἐγὼ εἰμί ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐξ οὐρανοῦ;» Ἐὰν δὲν προὔπῃρχεν, ἀλλ' ἐγεννήθη **καθὼς καὶ κάθε ἄλλος**»**

οἱ λόγοι του αὐτοὶ εἶναι οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ ἀπάτην καὶ φεῦδος. Καὶ ὁ, κατὰ τοὺς ἀρνούμενους τὴν θείαν αὐτοῦ καταγωγὴν, «**Μέγας Διδάσκαλος**», δὲν ἦτο εἰμὴ μέγας ἀπατεῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ σοφὸς αὐτὸς καθηγητὴς ἰσχυρίζεται ὅτι καὶ ὁ Παῦλος εἰς τὰς ἐπιστολάς ἀναγνωρίζει ὅτι «**ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη καθ' ὅν τρόπον καὶ κάθε ἄλλος ἄνθρωπος**» ἐρωτῶμεν, ποῖαν σημασίαν ἔχουσιν οἱ λόγοι τοῦ Παύλου εἰς Κολοσ. α' 15—17 ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι «**Πρωτότοκος πάσης κτίσεως**» ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα «**ὅτι τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτόν ἐκτίσται, ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΕΣΤΙ ΠΡΟ ΠΑΝΤΩΝ**»; Οἱ λόγοι αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τὴν θεωρίαν των ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἤρchiσε τὴν ὑπαρξίν του «**ὡς καὶ κάθε ἄλλος ἄνθρωπος, ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ**». Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος εἰς Β' Κορινθ. η' 9 γράφει ὅτι «**ὁ Χριστὸς ἐπτώχευσε δι' ὅμᾶς πλούσιος ὢν**» Καὶ εἰς Φιλιπ. β' 6-7 ὅτι «**ὁ Χριστὸς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων... ἐκένωσεν ἑαυτὸν, μορφὴν δούλου λαβὼν κλπ.**» Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν (ζ' 26) λέγει ὅτι «**ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦν ὅσιος, ἄκκος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος τῶν ἁμαρτωλῶν.**» Ἐὰν ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ δὲν ἦτο κεχωρισμένος τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ, ἀλλ' ἦν εἰς ἐξαυτῶν, ἔχων καὶ αὐτὸς ἀνάγκην Λυτρωτοῦ.

Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον ἐγράφη βραδύτερον τῶν ἄλλων Εὐαγγελίων. Συνεπῶς ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ δὲν ἔβλεπε τὴν ἀνάγκην νὰ πραγματευθῇ ἐν αὐτῷ τὴν ὑπερφυσικὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ αὐτῷ, ἐν τούτοις διακηρύττεται μᾶλλον διαπρυσίως ἢ προανθρωπίνῃ ὑπαρξί τοῦ Σωτήρος. «**Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε.... καὶ ὁ Λόγος σὰρξ**» ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας». (Α' 1—14) Καὶ εἰς τόσα ἄλλα μέρη τοῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου διακηρύττεται ἡ προανθρωπίνῃ ὑπαρξί τοῦ Λόγου, καὶ ἡ πρὸς εἰδικὸν σκοπὸν, καὶ κατ' ἐξαίρεσιν τῶν νόμων τῆς φύσεως γέννησις καὶ ἐνανθρώπησις αὐτοῦ.

Ἡ τοιαύτη δὲ ἐξαίρεσις τοῦ φυσικοῦ κανόνος εἶναι ἡ μεγίστη ἐκτέλῃσις τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ ὕπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ μόνη καὶ μεγίστη ἐλπίς τοῦ γένους διὰ τὸν καθαρισμὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ μολύσματος τῆς ἁμαρτίας πρὸς ζωὴν, διὰ τοιοῦτου ἀμολύντου Λυτρωτοῦ ἐκ τοῦ κληρονομικοῦ μιάσματος τῆς ἁμαρτίας. Διότι ἐὰν τὸ ὕδωρ δὲν ἀπετέλει ἐξαίρεσιν τοῦ φυσικοῦ κανόνος τῆς συστολῆς διὰ τῆς φύσεως, πᾶσαι αἱ ἐκτάσεις τῶν ὑδάτων, συσταλλόμεναι, καὶ συθιζόμεναι ἐκ τοῦ θάρους των, θὰ ἀπετέλουν γρανιτῶδη ὄγκον πάγου, τελείως ἰδιαλύτου καὶ πᾶσα ἐν αὐτοῖς, καὶ τῇ κτίσει ἐν γένει, ζωὴ ἦθε-

λεν ἐκλείψει. Καὶ ἐὰν τὸ ἀντιμόνιον μεταξύ τῶν μετὰλλων δὲν ἀπετέλει ἐπίσης ἐξάφρουν τοῦ φυσικοῦ νόμου τῆς διαστολῆς, καὶ διεστέλλετο διὰ τῆς θερμότητος, ὡς ὅλα τὰ μέταλλα ἢ τυπογραφία θὰ ἦτο ἀδύνατος, καὶ ἡ δι' αὐτῆς διαδομένη γνώσις, τὸ ἠθικὸν φῶς καὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ, θὰ ἦσαν ἐπίσης πράγματα ἀνύπρκτα.

Οὕτως, ὅθεν, κεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ γεγονότος τῆς ὑπερφυσικῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἡ οἰκονομία τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ περὶ σωτηρίας καὶ ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς συνθήκας τελειότητος καὶ ἀθανασίας, διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ αὐτοῦ, — ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ὅλη θεολογία τῆς Γραφῆς — εἶναι ἀδύνατος. Καὶ εἶναι εἰς ἄκρον ὀλιβερὸν ὅτι ἡ μόνη αὐτῇ ἐλπίς καὶ παρηγορία τῆς ἀνθρωπότητος ὑπονομεύεται ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν τοῦ κόσμου ἀγωνιῶντων ἀνθρώπων, διὰ ψευδῶν ἀξιώσεων καὶ ἀυστάτων προφάσεων παρ' ἀνθρώπων ἐπιδείξιν γνώσεων ξένων πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀληθῆ ἐπιστήμην, ἐπιδιωκόντων

ΠΩΣ ΝΑ ΖΗΤΕ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΗΝΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΥΠΟ JOHN LUBBOCK

Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐτυχία δὲν δαίνουσι πάντοτε παραλλήλως, διότι πολλοὶ ἄνθρωποι εἶνε δυστυχεῖς, μολονότι φαίνονται ἔχοντες πᾶν ὅ,τι ἡμπορεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς εὐδαίμονας. Ἡ φύσις δύνανται μὲν νὰ παράσχωι θαυσιλῶς τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς εἰς ὅποιον εὖ νοεῖ, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ κυρία νὰ καταστήσῃ αὐτὸν καὶ εὐτυχῇ· τὸ τοιοῦτον εἶνε ὁλως διόλου ἰδική του ὑπόθεσις. Ἡ ἐπιτυχία ἐν τῇ βίῃ θίρει κινδύνων καὶ μεριμνῶν, ὁ ἄνθρωπος δὲ ὁ μὴ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰ στοιχεῖα τῆς εὐτυχίας, δὲν θὰ εὕρῃ αὐτὰ οὔτε ἐν τῇ ὠραιότητι, οὔτε ἐν τῇ ποικιλίᾳ, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς οὐδ' ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι τοῦ κόσμου « Διὰ τοὺς μὲν, λέγει ὁ Σοπερχάουερ, ὁ κόσμος εἶνε ἔρημος, εἶνε ἀνιχνὸς καὶ ἐστερημένος πάσης ἐννοίας, διὰ τοὺς ἄλλους δὲ εἶνε λιμνὸς, εἶνε ἀξέχαστος καὶ εἶνε πληρὸς ἐννοίας ». Ἐὰν ἔχωμεν ἐπιτηδεύματα, ἡ εὐτυχία μόνη τῆς θὰ ἔλθῃ, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν αὐτὴν μετὰ πολλῆς ζήσεως. « καὶ ἡ μεγαλειότης ἡμῶν χροὶ κατέρχεται εἰς τὸν Ἀδὴν, ἐὰν μεμολύμενοι καὶ ἡμεῖς τὸν Ὀρφῆα, στρέψωμεν προῶρος τὰ βλέμματά ἡμῶν εἰς τὰ ὀπίσω, ὅπως τὴν ἔδωμεν ». Φεύγετε τὰς ἡδονὰς καὶ αὐταὶ θὰ ἔλθωσιν ὀπισθεν ὑμῶν.

Μὴ συλλογίζεσθε ἀκαταπαύστως μόνον ἑαυτοὺς, διότι δὲν εἰσθε μόνοι ἐν τῷ κόσμῳ.

Μὴ ἐπιζητεῖτε τὰς δικαιοδικίας, λέγει ὁ Ροθσκιν, ἀλλ' ἐστὲ πάντοτε ἑτοιμοὶ νὰ δικαιοδικήσετε ». Εἶνε, τῷ ὄντι, μέγα πρᾶγμα νὰ δύναται τις νὰ καθιστᾷ τὸν βίον του ὅλον μίαν ἀλληλουχίαν τέρψεων, ἔστω καὶ ἀσημάντων.

Τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύμου καὶ ἰλαρᾶς εὐτραπέλειας π. χ. εἶνε προσὸν, τὸ ὅποιον μόνος ὁ ἄνθρωπος κατέχει. Εἶνε ζήτημα ἀκόμη, ἐὰν τὰ ζῶα σκέπτονται, τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε, ὅτι ἄγνοοι πάντῃσι τὸν γίλωτα. « Ἡδὲ ὅλων τῶν ἡμερῶν, λέγει ὁ Σαρφόρ, ἡ μάλλον χαμένη εἶνε ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἔχομεν γελᾶσαι ». Ὅποια ἡδονή, τῷ ὄντι, ν' ἀκούῃ τις παιδρὸν καὶ εὐθυμον γελῶτα! Ὅπόσον εὐφραίνει τὴν καρδίαν μας! Ὁ δὲ Σαίξπηρ λέγει, ὅτι « ἡ φαιδρὰ καρδία περιπατεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἡχωρὶς νὰ κουρασθῇ, ἐνῶ ἡ λυπημένη μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἀποκίμνει ».

Ἡ ἰλαρότης, ἔλεγεν ἀγγλικανὸς τις ἐπίσκοπος, ἀποτελεῖ τὰ ἐννέα δέκατα τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. Ὅταν δὲ ὀργίζεσθε, ὁ ἥλιος μὴ ἐπιβῇ ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἀμαρτάνετε. Διὰ νὰ ὀργηθῇτε ἀπαιτεῖται νὰ ἦσθε δύο· μὴ θέλετε λοιπὸν σεῖς νὰ ἦσθε ὁ εἰς τῶν δύο τούτων.

Ἐπάρχουν ἄνθρωποι κατατρίβοντες ὅλον τὸν βίον τῶν εἰς πράπον καὶ εἰς μεμψιμοιρίας, ἐν τῷ παραδείσῳ δὲ καὶ ἂν ἐγενῶντο, πάλιν θὰ εὕρισκον ἄφαρ μὲς ὅπως μεμψιμοιρήσωσιν. Ἀλλ' εὐτυχῶς ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι, πανταχοῦ εὐτυχεῖς καὶ βλέποντες εἰς πᾶν τὸ περιστοιχοῦν αὐτοὺς θυμηδίαν καὶ ὠριότητα.

Ὅποῖος, τῷ ὄντι, πράδεισος θὰ ἦτον ἡ γῆ, ἐὰν ὁ φόβος ἐξήφανίζετο διὰ παντός καὶ ἐὰν ἀντ' αὐτοῦ καθίστατο δικαίος ἡ ἐλπίς καὶ αἰώνια ἡ ἀγάπη!

Ἡ ἰλαρότης μεγάλως ἐνδυναμώνει τὸ ἠθικὸν ἡμῶν. Διότι ὅπως ὁ ἥλιος ζωογονεῖ τὰ ἄνθη καὶ ὠριμάζει τοὺς καρποὺς, οὕτω καὶ ἡ εὐθυμία ἀναπτύσσει ἐν ἡμῖν ὅλα τὰ σπέρματ' αἰσθητικῆς ἀγαθότητος καὶ πᾶν ὅ,τι καλὸν ἐνυπάρχει ἐν ἡμῖν.

Ἡ εὐθυμία εἶνε καθήκον πρὸς ἄλλους, ὑπάρχει δὲ μία παλαιὰ παράδοσις λέγουσα εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἐὰν σκῆψωμεν ἐκεῖ ἐνθα τὸ τόξον τῆς ἱριδος φαίνεται ἐφαπτόμενον τῆς γῆς, θὰ εὕρωμεν κύπελλον χρυσοῦν ὁμοίως ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων τὸ μεῖδιμα, ἡ φωνή, καὶ μόνη ἡ ἐμφάνισις ἀκόμη, φαίνεται ὡς ἀκτὶς φαινοῦ ἡλίου, μεταβάλλουσα εἰς χρυσὸν πᾶν ὅ,τι ἂν ἐγγίσωσιν.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν καταβάλλεται ἐφ' ὅσον διατηρεῖ

τὴν παιδρότητα του. Ἡ εὐθυμία κερδίζει εἶνε ἑορτὴ διηγενεῆς καὶ διὰ τοῦς ἄλλους καὶ δι' ἐκυτὴν. Ἡ σκιά τῆς φλωρεντίας Nigptingale ἐθεράπευε περισσότερον ἢ τὰ φάρμακά της τοὺς ἀσθενεῖς, ὅταν δὲ διαμοιραζώμεθα τὰ δάρη μετὰ τῶν ἄλλων, ἐλαφρώνομεν οὕτω καὶ τὰ ἡμέτερά.

Μερικοὶ φαντάζονται, ὅτι ἡ εὐθυμία προϋποθέτει ἀφροντισίαν, ἐνῷ δὲν ὑπάρχει δεσμός τις ἀναγκαῖος μετὰ αὐτῶν. « Ἡ φαιδρότης καὶ ἡ εὐθυμία εἶπεν ὁ δόκτωρ Ἀρνόλδος, αἱ ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν μεγίστων εὐεργετημάτων τῆς ἀνθρωπότητος συνοδεύουσιν πολλάκις, καὶ τὴν ἐμβριθευτέραν ἀνέψιν καὶ τὴν τρυφερωτέραν στοργὴν, καὶ μετὰ πολὺ μείζονος χάριτος μάλιστα, πρὸς ἐὰν συμπαρακολουθοῦνται ὑπὸ τῆς ἐπιπολεσιότητος ἢ τῆς σκληρότητος ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἶνε μωρὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ».

Ἰπάρχουν ἄνθρωποι καταδικασμένοι ἐκ γενετῆς εἰς ἰσάβια ἔργα. Τοῦτο δὲ δὲν ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τοὺς ἐνδεδεῖς. Τὴν σήμερον οἱ πλούσιοι ἐργάζονται ἐπιπόνως καὶ ἴσως μάλιστα ἐπὶ ἐπαχθέστερον τῶν πτωχῶν. Πρὸς τοῦτοις δέ, ὅποσοι ἄνθρωποι καθίστανται δυστυχεῖς ὑπὸ τοῦ χρήματος καὶ οὐδέποτε μανθάνουσιν ἐν τῷ βίῳ των τί σημαίνει ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις;

Δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐν τῷ κόσμῳ χωρὶς νὰ ὑποφέρωμεν, ἀλλ' ἐὰν θέλωμεν, δυνάμεθα νὰ αἰωρηθῶμεν ὑπὲρ ἅνθρωπων δεινῶν αὐτοῦ. Ὅπως δὲ κατορθώσωμεν τοῦτο, ὀφείλομεν νὰ πλουτίσωμεν τὴν μνήμην ἡμῶν δι' ὥρκιων εἰκόνων καὶ εὐτυχῶν ἀναμνημύσεων.

Πάντες ἐπιθυμοῦν νὰ δικασκεδάσωσιν, ἀλλ' ὅλλοι τοὶ κατορθώνουν, διότι οἱ ἄνθρωποι ἀγνοοῦσι νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς.

Μὴ ἐξογκώνετε τὰς μικρὰς ἐνοχλήσεις τοῦ θίου μέχρι τοῦ νὰ καταστῶσι μεγάλοι δοκιμασίαι. « Τέταρα ἄρα γε δύναται ποτε; » ἦνε, λέγει ὁ Κικέρων, τὰ δεινὰ ἐκεῖνα ἐν τῇ περὶ τὴν ζώην, τὰ ὁποῖα νὰ φέρονται μέγιστα εἰς τὸν γένονοντα τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν αἰωνιότητά τοῦ σύμπαντος; Ὅυτε αἱ γνώσεις τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε τὰ βραχὺ διήκοντα τῆς ζωῆς δύναται νὰ παρουσιάσωσι τί, τὰ ὁποῖα νὰ ἐκπλήξῃ τὸν σοφόν. « Ὁ νοῦς αὐτοῦ εἶνε τόσον ἀγρυπνός, ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ εὖρη αὐτὸν ἀπροπρόσμενον ».

Πολλάκις νομίζομεν ὅτι ἐτρώθημεν θανασίμως, ἐνῷ δὲν φέρομεν ἢ ἀπλὴν τινα μόνον ἀμυχήν. « Ἦα τρώς τις, λέγει ὁ Φολλερ, κληθεῖς νὰ θεωρηθῇ πλὴγὴν ἀσήμενον, ἔστειλε νὰ φέ-

ρωσι ἑμπιστρον εἰπὼν ὅτι πρέπει νὰ σπεύσῃ. — Ἡ πληγὴ μου εἶνε λοιπὸν λίαν ἐπικίνδυνος; ἔρωτα ὁ ἀσθενής. — « Ὁχι, εἶπεν ὁ ἰατρός, ἀλλ' εἶπον νὰ σπεύσῃς, διότι ἡ πορρεῖ νὰ ἐπουλωθῇ τὸ τραύμα πρὶν ἢ φθάσῃ τὸ ἑμπιστρον ». Ὁ χρόνος ἐπουλῶναι τὰς πληγὰς καὶ τὰ ἡθικά ἡμῶν τραύματα.

« Ὁ κλλιτεργημένος νοῦς, λέγει ὁ Στόαρτ Μίλλ — καὶ ἐν λέγω μόνον περὶ τοῦ τῶν φιλοσόφων, ἀλλὰ περὶ νοῦς εἰς τὸν ὁποῖον ὑπῆρξεν ἀνοικτικὴ αἰ πηγαὶ τῆς γνώσεως καὶ ὅστις ἐπιβλέπει μέχρι τινος βελτιοῦν ἡσυχία τὰ προτερήματά του — ὅτι εὖρη ἀνεξάντητον ἐνδιαφέρον εἰς πᾶν τὸ περιστατικὸν αὐτὸν ὅλα τῆς φύσεως τ' ἀντικείμενα, τὰ ἔργα τῆς τέχνης, τῶν ποιητῶν καὶ ἐμπειροῦς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, αἱ πράξεις τῆς παρελθούσης καὶ παρούσης ἀνθρωπότητος καὶ αἱ μέλλουσιν αὐτῆς τύχαι, ὅτι κινῶσι τὸ ἐνδιαφέρον του εἰς τὸ ἑπικριν. Εἶναι θεοκρίως δύνατον νὰ καταστῇ τις ἀδιάφορος καὶ ἀπαιθὴς πρὸς πάντα ταῦτα, πρὶν ἢ μάλιστα λάβῃ περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦτο τότε μόνον συμβαίνει, ὅταν εὖρη εἰς ἀρχῆς δὲν ἡδυνήθημεν νὰ εὖρωμεν ἡθεκόντι ἢ ἀνθρώπινον ἐνδιαφέρον καὶ ὁποῦν ἡρεσθήμεν ν' ἀναζητήσωμεν ἐν αὐτοῖς μόνον ἐκκρηστικὴν τῆς περιεργείας ἡμῶν ».

Ζῶμεν ἐν κόσμῳ ἀνθέων, δένδρων καὶ χόρτων ἐν κόσμῳ ποταμῶν, λιμνῶν, θαλασσῶν, ὀρέων καὶ λαμπροῦ ἡλίου. Ἡ Φύσις εἶνε φαιδρὰ διὰ τοῦς φαιδρὸς καὶ πρέχει παρρησίαν εἰς τοὺς θέλοντας νὰ δεχθῶσιν αὐτήν. Ὁ δὲ Μόρρις λέγει: « Ἡ πρωτὴ ἐφωτίζετο ὑπὸ λαμπροῦ ἡλίου, εὐώδης δὲ ὁμύχλη ἐκκλυπτε τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ἐφάνετο ὡς νὰ ἐπενήλθε τὸ ἔαρ. Ὅπως ἐπαγγέλλῃ τὸν κόσμον εἰς ὄνειρον εὐτυχίας διὰ τῶν φελημάτων του ».

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν τὸ ὥρκιον πρέπει καὶ νὰ αἰσθανώμεθα αὐτό. Πολλὰ λέγονται εἰς ἡμᾶς περὶ τῆς νοημοσύνης τοῦ κυνὸς καὶ τοῦ ἐλέφαντος, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν λόγον τινὰ ὅπως παραδεχθῶμεν, ὅτι δύναται ποτε νὰ προσεγγίσῃ εἰς αὐτοὺς εὐχαρίστησιν τινα καὶ αὐτὸ ἐπὶ τὸ ὥρκιότερον τοπίον τοῦ κόσμου.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι μὴ ἔχοντες ἐργασίαν τινὰ, παραπονοῦνται ἐπὶ τῇ ἀνία των. Ἀλλ' ἐν τριτάτῃ περιπτώσει ἡ ἀνία ἐμψωλεύει ἐν αὐτοῖς τοῦτοις.

Ἐὰν ἄνθρωπος πεπαιδευμένος ὀγιῆς, ἔχων ὀφθαλμοὺς, χεῖρας καὶ ἄνεσιν, μὴ εὐρίσκη σκοπὸν ἐν τῇ ζωῇ του, σημαίνει ὅτι ὁ Παντοδύναμος ἐπεδαψίλευσε τὰ ἀγαθὰ ταῦτα εἰς ἄνθρωπον ἀνάξιον αὐτῶν.

Οὔτε ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ ἐξουσία δύνανται νὰ χορηγήσουν εἰς ἡμᾶς τὴν εὐτυχίαν. Δυνατὸν νὰ ᾔσθε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, ἀλλ' ἄνευ τῆς ἀγάπης, ἄνευ τῆς τῆς εὐσπλαγγνίας καὶ ἄνευ τῆς ψυχικῆς γαλήνης, οὐδέποτε θὰ καταστήτε εὐτυχής.

Ἐπάρχει περσικὸς τις μῦθος, καθ' ὃν ὁ μέγας βασιλεὺς αἰσθανόμενος ἑαυτὸν δυστυχῆ, προσεκάλεσε τοὺς ἀστρολόγους αὐτοῦ ἵνα τοὺς συμβουλευθῇ. Οὗτοι δὲ τῷ ἀπεκρίθησαν, ὅτι μόνον μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο νὰ καταστή εὐτυχὴς ἦτο νὰ ἐνδυσθῇ χιτῶνα ἀνθρώπου τελείως εὐτυχοῦς. Ἀνεζήτησαν λοιπὸν τὸν ἀνθρώπον τοῦτον ἐν τῇ αὐλῇ καὶ μεταξὺ ὄλων τῶν εὐπόρων οἰκογενειῶν τῆς χώρας ἐκείνης· ἀλλὰ δὲν εὑρον αὐτόν. Ἦτο ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ τοιοῦτός τις ἀνθρώπος. Ἐπὶ τέλους ὁμοῦς ἐβλήθη χωρικὸς ἐπιστρέφων ἐκ τῆς ἐργασίας του καὶ ἀνταποκρινόμενος εἰς ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ χρησμοῦ. Αὐτὸς ἦτο πράγματι εὐτυχής, ἀλλὰ, φεῖ! τὸ φάρμακον ἦτο ἀνέφικτον ὅπως καὶ τὸ πρῖν. Διότι ὁ ἀνθρώπος αὗτος δὲν ἔφερε χιτῶνα!

Ἀπέδειξα ἤδη ὅτι ἡ εὐτυχία, καθὼς καὶ πάντες οἱ σοφοὶ ἀνομολογοῦσιν, δὲν ἀγοράζεται ὑπὸ τοῦ χρήματος, οὐδὲ παραγγέλλεται ὑπὸ τῆς ἐξουσίας. Τὰ στέμματα τῶν βασιλέων εἶνε πολλάκις στέφανο ἐξ ἀκανθῶν.

«... Ἀλλὰ τὸ μὲν πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, ἔλεγεν ὁ Ἰέρων τῷ Σιμωνίδῃ, ἐξαιπατᾷσθαι ὑπὸ τῆς τυραννίδος οὐδὲν τι θαυμάζω· μάλα γὰρ ὁ ὄχλος μοι δοκεῖ δοξάζειν ὁρῶν καὶ εὐδαιμονίας τινὰς εἶναι καὶ ἀθλίους, ἡ δὲ τυραννὶς τὰ μὲν δοκοῦντα πολλοῦ ἄξιον κτήματα εἶναι ἀνεπτυγμένα θεᾶσθαι φανερὰ πᾶσι δὲ πρέχεται, τὰ δὲ χαλεπὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν τυραννῶν κέκτηται ἀποκεκρυμμένα, ἔνθα περ καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν καὶ τὸ κακοδαιμονεῖν τοῖς ἀνθρώποις ἀπόκειται. Τὸ μὲν οὖν τὸ πλῆθος περὶ τοῦ λεληθέναι, ὥσπερ εἶπον, οὐ θαυμάζω... ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδω, ὦ Σιμωνίδῃ, καὶ λέγω σοι ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλεῖστα κέκτηνται».

Ἐὰν δυστυχῇτε, θὰ σᾶς παραμυθήσουν οἱ λόγοι τοῦ Μασσιλῶν, λέγοντος: «**Ἡ** ὅθεν προέρχεται τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε; **Μ**ήπως εἶσαι ἐνταῦθα ἐκτοπισμένος, ἐν ᾧ ἐπλάσθης διὰ τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ γῆ δὲν εἶνε ἡ πετρὶς σου καὶ πᾶν ὅ,τι δὲν εἶνε Θεὸς εἶνε μηδὲν διὰ σέ»;

«**Α**λλὰ, κατὰ τὸν Βάκωνα, ὑπερβλίνει τὰς ἡμετέρας δυνάμεις ἡ περιγραφὴ τῶν μυρίων ἀποχωρήσεων τῆς ἡδονῆς καὶ τῶν ἐλ-

κυστικῶν τρόπων τῆς ἀρετῆς τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, περὶ μὲν τῆς ὑψίστης ἀρετῆς, ὅτι τὸ θέλημα αὐτῆς εἶνε ἀπερίγραπτον, περὶ δὲ τῆς ὑψίστης μακαριότητος, ὅτι εἶνε ἀνεκφράστος».

Ἐὰν δὲ θαθέως ἐπισκοπήσωμεν τὰ πράγματα, πάντες δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν μετὰ τοῦ Δάντου: «**Κ**αὶ ὅ,τι εἶδον ἐκεῖ, ἦτο πικρόσμιτος εὐδαιμονία, χαρὰ ὑπερβλίνουσα πᾶσαν ἂν τέληψιν, εὐτυχία ἀπερίγραπτος, ἦτον ἀτελεύτητος ζωὴ εἰρήνης, ἀγάπης καὶ ἀγαθῶν ἀνεξαντλήτων, ἦτον ἄπειρος μακαριότης».

Τὸ πᾶν ἐν Φύσει εἶνε κανονισμένον ὑπὸ νόμου σοφοῦ καὶ εὐεργετικοῦ, τὸ πᾶν εἶνε σαφὲς πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς τοῦτο συνεργεῖ. Ἐὰν κακοπραγοῦμεν κακοπραγοῦμεν ἢ ἐξ ὑπαιτιότητος ἡμῶν αὐτῶν ἢ χάριν τῆς εὐτυχίας τῶν ἄλλων.

Κατὰ τὸν Κικέρωνα, ὁ Ἐπίκουρος διεκρίνει τρεῖς εἴδη πλεονεξίας πρὸς τὸν ἀνθρώπον: τινὰ μὲν εἶναι ἔμφυτα καὶ ἀναγκαῖα τυτοχρόνως, ἄλλα δὲ ἔμφυτα μὲν, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀναγκαῖα, καὶ ἄλλα πάλιν εἶνε οὐδέτερα. **Κ**αὶ ὡς πρὸς τ' ἀναγκαῖα μὲν, κατ' αὐτόν, δὲν ἀπαιτεῖται τι πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν, διότι οἱ θησαυροὶ τῆς φύσεως πρόκειται ἄφθονοι πνυχχυοί, καὶ τὰ ἔμφυτα δὲ ἱκανοποιοῦνται εὐκόλως ἢ κατὰ πνέγονται, περὶ δὲ τῶν τελευταίων ἀποφίνεται, ὅτι δὲν ἐπιβάλλονται εἰς ἡμᾶς οὔτε ὑπὸ τῆς ἀνάγκης οὔτε ὑπὸ τῆς φύσεως.

Πρὸς τελείαν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς δεόν νὰ ὦμεν ἔτοιμοι ὅπως στερηθῶμεν πολλῶν ἐλκυστικῶν ἀπολαύσεων. Πλεῖστα κερδαίνομεν παραιτούμενοι τῶν πόθων μας ἢ ἱκανοποιούντες τὰ πάθη μας. Αἱ αἰσθήσεις καίτοι παρέχουσι εἰς ἡμᾶς ὀρεῖς ἀπολαύσεις, ἐὰν μᾶς ὑποδουλώσωσι, παρασύρουν ἡμᾶς εὐχερῶς εἰς τοὺς σκοπέλους καὶ τοὺς τυφῶνας τῆς ζωῆς, καθὼς καὶ αἱ σειρήνες τοὺς ναυτίλους κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Εἶνε καὶ τοῦτο ἐν τῶν δεινῶν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, ὅτι: παρέχει εἰς ἡμᾶς ἐλάχιστην ἀνεσιν μόνον ὁ σημερινὸς ἡμῶν βίος, κατὰ τὸν ὅποιον ζῶμεν ἐν διηκῇ ἀνεγοξάλῃ. Πόσαι ἀρά γε γυναῖκες καὶ πόσοι ἄνδρες ἀκόμη δὲν ἠσθάνθησαν τὸ ρηθὲν ἐκεῖνο ὑπὸ τῆς Πορκίας: «**Π**ίστευσέ με, **Ν**έρισσα, τὸ μικρὸ μου κορμῆκι ἐδωρέθηκε πλεον τὸν μέγαν τοῦτον κόσμον!»—«**Γ**νωρίζω, λέγει ὁ Κίγκσλεϋ, ὅτι ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου παντελῶς στερούμεθα, εἰ ἡ ἐσωτερικὴ εἰρήνη, ἡ γαλήνη τῆς καρδίας καὶ τῆς ψυχῆς, ὁ ἥσυχος καὶ ἰσχυρὸς χαρακτήρ, ὁ πλήρης αὐταπαρνήσεως καὶ καρτερίας καὶ ὁ

μη έχων ανάγκην διεγερτικῶν φαρμάκων, ἄτε ἀγνοῶν τὴν κίμην, μηδὲ νευρωτικῶν οὐσιῶν, ἄτε ἀγνοῶν τὴν πυρετώδη ἐξέλιξιν, μηδὲ ἀσκητικῶν περιορισμῶν, ἄτε ἀρκετὰ ἰσχυρὸς, ὅπως κἀμὴ χρῆσιν μόνον καὶ οὐχὶ κατὰχρησιν τῶν δωρημάτων τοῦ Θεοῦ, ἐνὶ λόγῳ, ὁ πράγματι ἰσχυρὸς καὶ μετριοπαθὴς χαρακτηρ. οὐχὶ μόνον ἐν τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς ποτοῖς, ἀλλ' ἐν ὅλῃς τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃς τῇ σκέψει καὶ ἐν ὅλῃς αὐτοῦ τῇ πράξει, ὁ ἀπηλλοτριμένος τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῇ μακροδοξίᾳ, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέκυψεν ὁ πηλὸς Ἀδάμ, ὅστις ἐζητήσας τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν διὰ μέσων ἀπηγορευμένων καὶ εὗρεν ἅντ' αὐτῆς τὴν θλίψιν καὶ τὸν θάνατον. Ναι, γινώσκω τοῦτο, ἀλλὰ καὶ γινώσκω ἐπίσης ὅτι ἡ γαλήνη δὲν εὐρίσκεται πρὸς μόνον ἐκεῖ ὅπου ἔχετε ἡδὴ εὕρη αὐτήν».

«**Ῥ**ηκουσατε εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Αἰῶς, λέγει ὁ Ἐπίκτιτος. Μὴ ποιοῦντες τοῦτο θὰ ὑποσθῆτε τὰς συνεπείρας τῆς περικοπῆς σας. Τίς δὲ θὰ εἶνε ἡ ποινὴ τῆς ἡμετέρας περικοπῆς; Ὁ ἀπολέσετε τὴν μετριοφροσύνην, τὴν εὐλαβήσασθαι καὶ τὴν ὁρθὴν τῶν πραγμάτων συνείδησιν. Ῥῆματι δὲ ἄλλαι ποινὴ μερίζοντες τούτων;»

«**Π**ροκρινόμεθα, λέγει ὁ Ροδαν, ὅτε στερούμεθα πολλῶν πραγμάτων, οἷον ψήφων, ἐλευθερίας, δικαιοσύνης, χρημάτων. Τίς ὁμῶς ἐξ ἡμῶν συνεισθάνεται ὅτι ἔχει ἀνάγκην γαλήνης; Πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς ὑπάρχουσιν δύο τρόποι. Ὁ πρῶτος ἐξήρταται ὁλοτελῶς ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, συνίσταται δὲ εἰς τὸ νὰ θησαυρίζωμεν εὐχάριτους περαιοτάσεις καὶ ἐννοίας. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν γνωρίζει— διότι ἐν τῇ νεότητι οὐδεὶς ἐδίδου— ἡμᾶς τοῦτο — ὅποια τινα ἀνάγκοις δυνάμεθα νὰ οἰκοδομήσωμεν δι' ἐννοιῶν! Αἱ ὥραι αἱ ἐμπνεύσεις, αἱ ἡμέραι καὶ γλυκαὶ ἀναμνήσεις, αἱ εὐγενεῖς ἱστορίαι, οἱ εὐλοκιστοὶ λόγοι καὶ συνομιλίαι καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐννοεῖς, τὰς ὁποίας δὲν δύνανται ν' ἀμυρῶσθαι ἡ θλίψις, οὐδὲ δύναται ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ ἡμῶν ἡ ἐνδοξα. αὐτὰ εἶνε αἱ ἀχειροποίητοι οἰκοδομίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὡφείλε νὰ ἐκτιθεσθῇ ἡ ἡμετέρα ψυχὴ».

Τὸ ἔσχατον σύνθημα θνήσκοντος τοῦ Ἀντωνίου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀγαθότης ἐξίστοτο πρὸς τὸ μεγαλεῖον, ὑπῆρξεν ἡ λέξις: Aequanimis, Οὐδὲν ἐπίσης ἐτάραξέ ποτε τὴν γαλήνην τοῦ βίου τοῦ Χριστοῦ.

«**Α**φες τὴν ἐπιθυμίαν, λέγει ὁ Θωμᾶς, (ἢ Kemdis.) ὅπως εὕρης τὴν εἰρήνην».

Ἐνοχοῦμεθα ἐν τῇ ζωῇ ὑπὸ τῶν ἀσημάντων πραγμάτων τόσο ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν.

Ἄλλ' ἐξ ὅλων τῶν δεινῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πάσχει ἡ ἀνθρωπότης, τὸ χειρίστον εἶνε ἡ δυσθυμία.

Δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀλλοχοῦ τὴν εὐτυχίαν

παρὰ μόνον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς καὶ ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

«**Π**ροκρινόμεθα τοῦ Θεοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν. λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν. Ἐάν δὲν ἡμεῖς εὐτυχεῖς ἐν τῷ κόσμῳ, πῶς θὰ καταστῶμεν τοιοῦτοι, ἀλλοχοῦ; Μήπως ἡ Πρόνοια θὰ ἐπιδύληται ἡμᾶς; ἐκεῖ καλλίτερον; Ἐάν δὲν δημιουργήσωμεν τὴν εὐτυχίαν ἡμῶν ἐπὶ γῆς, πῶς θὰ εὕρωμεν αὐτὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς;

Καὶ τίς ἐστὶν ὁ τεράστιος τὴν εὐτυχίαν ἡμῶν; Ἡ ἀλαζονία καὶ ἡ πλεονεξία, ὁ ἐγωϊσμός, καὶ ἡ ματαιοδοξία. Διότι αἱ κακίαι αὗται καὶ αἱ ταῦται παραπλήσιαι δύνανται μὲν νὰ παράσχωσιν εἰς ἡμᾶς ἐνίοτε τὴν ἐπὶ γῆς εὐτυχίαν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ γῆς καὶ οὐχὶ ἀλλοχοῦ. Ἀφ' οὗ τόσο φοβούμεθα νὰ μὴ χάσωμεν ἐδῶ ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἀξιοῦμεν νὰ ἔχωμεν, ὅποσον ἄρ' ἂν θὰ φοβώμεθα εὐρισκόμενοι ἐν οὐρανοῖς; Ἐάν δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, πῶς θὰ ἐλπίδα δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, ὅτι θὰ ζήσωμεν ἀρμονικῶς ἀλλοχοῦ; Ἐάν τὴν εὐτυχίαν ἡμῶν στηρίζωμεν ἐπὶ ἐπιπολαίων μόνον πραγμάτων, ἐπαφίνοντες ὅλα τὰ λοιπὰ διὰ τὸν ἄλλον κόσμον, δὲν θὰ ἀποδύωμεν ἄρ' ἂν καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ τούτῳ κόσμῳ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ πρὸς ἕτερον τρίτον καὶ οὕτω καθεξῆς;

Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι, ἐπειδὴ ἡ εὐτυχία δύνανται νὰ ᾔνη τριπλῇ, δηλαδὴ εἴτε ἐκ προκταδολῆς, εἴτε ἐκ τῆς περικοπῆς ἀπολαύσεως, εἴτε ἐξ ἀναμνήσεων, ὁ πᾶς δι' ἡμᾶς εἰσέτι καὶ ἐκείνη ἡ πηγὴ τῆς εὐτυχίας, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δυνάμεθα ν' ἀτενίσωμεν πρὸς τὸ μέλλον καὶ νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἐκπληρωθῶμεν ποτε ἐκεῖνους, τοὺς ὁποίους ἡγαπήσαμεν καὶ ἀπολέσαμεν, καὶ ὅτι ἀργότερον θὰ γνωρίσωμεν ἀκόμη πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποία διατελοῦσιν ἀπὸ ἡμᾶς σήμερον κεκρυμμένα.

Οὐδὲν ἔχω νὰ εἰπῶ κατὰ τῆς πηγῆς ταύτης τῆς εὐτυχίας, ἀλλὰ χάριν αὐτῆς δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶμεν τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ. Προσπεθεῖτε λοιπὸν νὰ γίνεσθε τοιοῦτοι, ὥστε νὰ δύνασθε νὰ λέγετε μετὰ τοῦ Kedle: «**Κ**ύριε ὁ Θεός μου, γεννηθῇ τὸ ἅγιον θέλημα σου, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ἐν αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ, δὲν θὰ περὶ κλέψω ἀπ' αὐτοῦ, ἐν μὴ ἐγκαταλείψω τὸν ἰσχυρόν σου βραχίονα καὶ στερηθῶ τῆς θείας σου χάριτος, δι' ἧς εὐρίσκω ἄφατον χαρὰν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς μου». Οὕτω δὲ κλισεῖς θὰ καταστήτῃ κοινωνοὶ τῆς γαλήνης, τῆς Φύσεως, τῆς σιγῆς, ὁποία θαυσιλεύει ὑπὸ τὸν ἀστερόεντα θόλον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς ἡρεμίας, ἡ ὁποία ἐπικέχυται ἀπὸ τὰς ἐρημικὰς ἐκτάσεις, καὶ τότε οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ μόνοι καὶ αὐτορμήτως θὰ ἔλθωσι πρὸς σᾶς καὶ εἰς τοὺς οἴκους σας, καθὼς ποτε ἀπῆλθον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀδὰμ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Εἶνε προσέτι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν ἐπὶ γῆς καὶ ἄλλα αἰετῶν ἀπολαύσεων, τὰ ὁποία, ὡς λέγει ὁ Μαντεγάζας, διατελοῦσιν εἰσέτι ἀγνωστα, τὰ ὁποία ὁμῶς ὁ ἄνθρωπος ἔσως ἀνακαλύψῃ ἡμέρην τινα, καθ' ὅσον προχωρεῖ εἰς τὴν δύσδοκτον ὁδὸν τοῦ πλουτισμοῦ.»

«**Αἰ**ότε, ὡς λέγει ὁ Ἱερεμίας Taylor, ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τότε μόνον ἀπκρτερίζουσι τὸν τέλειον ἄνθρωπον, ὅταν ἡ ψυχὴ διοικῇ σοφῶς, κυβερνᾷ μετ' ἀγίας. φροντίξῃ πρὸς τὸ συμφέρον, προμηθεύῃ αὐθόρως,

καὶ ὅταν ὁδηγῇ τὸ σῶμα μετὰ χάριτος, τὸ ὁποῖον, κτίτοι ὑποδεέστερον, συντροφεύει ὁμῶς τὴν ψυχὴν. Ἄλλ' ἐὰν τὸ σῶμα ὑποδουλώσῃ τὴν ψυχὴν καὶ ὑποτάξῃ τὴν θέλησιν, τότε αἴρεται πᾶσα ἁρμονία μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἄφρων καὶ ἄθλιος. Μέσος ὁρος δὲν ὑπάρχει, ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ κυριεύῃ, εἰ δὲ μὴ θὰ κατὰσθῃ κατ' ἀνάγκην δούλη τοῦ σώματος».

Ὅπως διαγινώσκοντες ἤρεμον καὶ εὐτυχὴ, ὀφείλομεν νὰ μεστώνωμεν τὸν νοῦν ἡμῶν δι' ἐννοιῶν σοφῶν καὶ εὐγενῶν. «Ἀλλὰ τότε, λέγει εἰς ἡμᾶς ὁ Πλάτων, δέκαιο δεικνυθήσεται, ὅτι, εἴπερ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἐπιμελείας δὴ δεῖται, οὐχ ὑπὲρ τοῦ χρόνου τούτου μόνον, ἐν ᾧ κηλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ παντός, καὶ ὁ κίνδυνος νῦν δὴ καὶ δοξοῖται ἂν δεινὸς εἶναι εἴ τις αὐτῆς ἀμελήσῃ· εἰ μὲν γὰρ ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντός ἐπαλλεχθή, ἐρμαιοὶ ἂν ἦ τοῖς κακοῖς ἀποθανοῦσι τοῦ τε σώματος ἅμα ἀπηλλέγχθη καὶ τῆς αὐτῶν κακίας μετὰ τῆς ψυχῆς· νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀθάνατος φαίνεται οὐσα, οὐδεμία ἂν εἴη αὐτῇ ἄλλη ἀποφυγὴ κακῶν οὐδὲ σωτηρία πλὴν τοῦ ὡς βελτίστην τε καὶ ὠφέλιμωτάτην γενέσθαι...» — «Τὸ δὲ θεῖον, λέγει ἡμῖν ὁ φιλόσοφος ἄλλαχού, καλὸν, σοφόν, ἀγαθόν, καὶ πᾶν ὅ,τι τοιοῦτον» τοῦτοις δὴ στρέφεται καὶ καὶ αὐξάνεται μάλιστα γὰρ τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα, αἰσχυρῶ δὲ καὶ κακῶ καὶ τοῖς ἐναντίοις φθίνει τε καὶ διόλλυται».

Ἐν τέλει δὲ λέγει εἰς ἡμᾶς ὁ Σωκράτης, ὅτι ἐν κρεττώτατος ἄνθρωπος εἶναι ὁ προσπαθὼν πῶς νὰ κατεστήσῃ ἑαυτὸν τελειότερον, εὐτυχέστατος δὲ ὁ συναισθανόμενος ὅτι τελειοποιεῖται.

ΑΝΕΥ ΤΙΤΛΟΥ

Ἐν καθεστηκυίῳ πλοῖον τῆς Ἀγγλίας ἐναυαγεῖ ποτὲ πλησίον βραχώδους ἀκτῆς τῆς Βραζιλίας· ἔφερε δὲ πολύτιμον φορτίον, διότι μετέφερε ἀριθμὸν τινα βαρελίων πλήρη ἀργυρῶν Ἰσπανικῶν ταλλήρων.

Ὁ Πλοίαρχος ἐλπίζων ὅτι θὰ ἔσωζε τὸν θησαυρὸν πρῶτον καὶ ἀκολούθως τοὺς ἀνθρώπους, διέταξε ἀμέσως καὶ ἀνεβιδάσθησαν τὰ βαρέλια ἐπὶ τοῦ κατὰστρώματος· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πλοῖον ἤρχιζε νὰ βυθίζεται ἐγκατελείφθησαν τὰ χρήματα καὶ εἰσῆλθε τὸ πλήρωμα μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὰς λέμβους καὶ κατόπιν μεγάλου ἀγῶνος ἐναντίον τῶν κυμάτων, ἐσώθησαν ὅλοι εἰς τὴν ξηράν.

Ὅλοι πλὴν ἑνός· διότι γενομένης ἐξετάσεως εὐρέθη ὅτι ἔλειπεν εἰς ἓκ τῶν ναυτῶν. Ὁ πλοίαρχος τότε φοβηθεὶς μὴ οὗτος, εἶχε λησμονηθῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου διέταξε ὀλίγους τῶν τολμηροτέρων νὰ ἐπισκεφθῶσιν εὐθὺς τὸ πλοῖον πρὶν βυθισθῇ καὶ ἀπωλεσθῇ πᾶσα ἐλπίς βοήθειας. Οὗτοι μετὰ μεγάλης δυσκολίας κατῴρθωσαν νὰ προσεγγίσωσιν εἰς τὸ πλοῖον, ὅτε διακρίνουν τὸν ναύτην ὅστις εἶχε θραύσει μερικὰ βαρέλια καὶ συσσωρεύσει πέδιξ αὐτοῦ τὰ τάλληρα!

«Τί κάνεις αὐτοῦ; τὸν ἠρώτησαν. Ἐξῆσα πτωχὸς ἀπεκρίθη καὶ ἔχω ἀποφασίσει νὰ ἀποθάνω πλούσιος!

Ἡ ἐξόχως ἡλίθιος ἦτο, ἡ εἶχε παραφρονήσει..

Ἀλλὰ τῆς ἡλιθιότητος ταύτης ἡ παραφροσύνης μετέχουσιν οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἰς τὸν δωμὸν τοῦ Μαμμωνᾶ θυσιάζουσιν ὅχι μόνον τὴν σωματικὴν τῶν ὑγείαν καὶ ἀνάπαυσιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν συνείδησιν καὶ τὸ αἰώνιον ἑαυτῶν μέλλον.

* *

Μοναχὸς τις ὅστις ἦτο ἀγράμματος προσήλθε εἰς ἓνα ἐκ τῶν λογιωτέρων μοναχῶν διὰ νὰ τὸν διδάξῃ ἓνα ψαλμὸν ἐκ τῶν τοῦ Δαβίδ. Μόλις ὁμῶς ἤκουσε τὸν πρῶτον στίχον τοῦ εἰκοστοῦ ὁδοῦ ψαλμοῦ λέγοντα: «Εἴπα θέλω προσέχει εἰς τὰς ὁδοὺς μου διὰ νὰ μὴ ἁμαρτάνω διὰ τῆς γλώσσης μου» ἀπηλθε μὴ θελήσας νὰ ἀκούσῃ ἄλλο τι. Αὐτὸς ὁ στίχος, εἶπε μοῦ εἶνε ἀρκετός, φθάνει μόνον πρακτικῶς νὰ τὸν ἐκμάθω.

Μετὰ ἕξ μῆνας τὸν συνήντησεν ὁ διδάσκαλος καὶ τὸν ἠρώτησε διατί δὲν ἐπαγγέλλεν νὰ συνεχίσῃ τὸ μάθημα ὕστερον ἀπὸ τόσον καιρὸν.

Διότι ἀπεκρίθη ὁ μοναχὸς, πρακτικῶς ἀκόμη τὸν πρῶτον ἐκείνον στίχον δὲν ἔμαθον.

* *

Ὁ τέως πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κ. Κουλίτζ ὁμιλῶν πρὸ καιροῦ εἶπε μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: Ἡ κυβέρνησίς μας στηρίζεται ἐπὶ τῆς θρησκείας. Ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης ἀντλοῦμεν τὸν σεβασμόν μας πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην, πρὸς τὴν ἰσότητά καὶ ἐλευθερίαν καὶ πρὸς τὰ δικαιώματα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐάν ὁ λαὸς μας δὲν πιστεύῃ εἰς αὐτάς τὰς ἀρχὰς δὲν πρέπει νὰ πιστεύῃ οὔτε εἰς τὴν Κυβέρνησίν μας.

Οἱ ἄπιστοι οὐδὲν κατορθώνουν, οἱ σκεπτικοί, οὐδὲν συνεισφέρουν, οἱ κυνικοὶ οὐδὲν δημιουργοῦν. Ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ μεγάλη κινητήριος δύναμις τῆς ἀνθρωπότητος.

* *

Οὔτε τὰ σοφὰ καὶ σωτήριον νομοσχέδια τοῦ κ. Βενιζέλου οὔτε ἄλλη τις ἀνθρώπινος προσπάθεια, οἷα σδῆποτε φύσεως, θὰ δυνηθῶν ν' ἀνορθώσων ποτὲ τὸ ἔθνος μας παρὰ μόνον ὅταν μορφώσωμεν Χριστιανικῶς ἀλτρουϊστικὸς χαρακτῆρας.

Πολίται πεπροικισμένοι μὲ τοιοῦτους χαρακτῆρας θὰ ἀποτελέσουν τὴν μόνην πραγματικὴν δάσιν καὶ ἀφετηρίαν τῆς πνευματικῆς ἠθικῆς καὶ ὁλικῆς ἀνορθώσεως τοῦ ἔθνους μας.

Αὐτὸ διδάσκει ἡ ἱστορία ὅλων τῶν πεπολιτισμένων καὶ ἐδημερῶντων ἔθνων τῆς σήμερον, καὶ ἡ Ἑλλάς, δὲν θὰ κάμῃ ἐξαίρεσιν, διότι τοιοῦτος εἶναι ὁ αἰώνιος τοῦ Πλάστου νόμος.

Γ. Σ. ΝΑΣΑΚΗΣ

Διαβάσετε καὶ διαδίδετε

Τὸ Δεκαπενθήμερον Περιοδικὸν
«ΝΕΑ ΖΩΗ»

ΔΙΑΛΕΞΙΣ

Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΗΣ

Υπό Ε. Λ. ΠΕΤΡΑΚΙ καθηγητού

‘Οπουδήποτε κι’ ἐὰν εὐρεθῇ κανεὶς σήμερον καὶ μ’ ὁποῦσδήποτε σοβαροὺς ἀνθρώπους κι’ ἀνὸμιλήσῃ, εἶτε στὴν πόλιν εἶτε στὸ χωριό, μ’ ἐπιστήμονας ἢ μὲ ἀγράμματος, μὲ πτωχοὺς ἢ μὲ πλουσίους, μὲ ἰδιώτας ἢ μὲ ἀξιωματοὺς, ἀπ’ ὅλους ἕνα παράπονον θ’ ἀκούῃ στερεότυπον γιὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς κοινωνίας μας: ‘Ὅτι δηλαδὴ ὁλοένα καὶ περισσότερο ξεχαλαρώνεται ἡ ἐμπύχῃ μηχανὴ τοῦ ὀνομάζεται κοινωνία: ὅτι ὁλοένα καὶ περισσότερον ξεπετιοῦνται ἀπὸ τὴν θέσιν τὰ διάφορα τμήματά της γιὰ νὰ καταλάβουν τὴν θέσιν ἄλλων, κατὰ τρόπον ὥστε μὲν νὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολη ἡ λειτουργία τῆς μηχανῆς αὐτῆς, αὐριοι δὲ νὰ προβλέπεται ἀσφαλῶς ἀδύνατος ἡ ζωὴ της, ἂν ἐξακολουθήσῃ τὸ κακόν. Πολλὰ παιδιὰ, ποὺ μόλις καὶ μετὰ δέας συγκρατοῦνται στὸ σπίτι τῶν γονέων τῶν ἑως τὰ δέκα χρόνια, μόλις ξεπεράσουν τὴν ἡλικίαν αὐτὴ γίνονται ἀντάρται κατὰ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας. Οἱ μαθηταὶ στὰ σχολεῖα κατὰ γενικὸν κανόνα περιφρονοῦν τοὺς διδασκάλους των. Οἱ νέοι χλευάζουν τοὺς γέροντας καὶ μαζὺ μ’ αὐτοὺς ὅλην τὴν πείραν τῆς ζωῆς. Οἱ πολῖται ἔπαυσαν ν’ ἀναγνωρίζουν τὸ κύρος τῶν ἀρχόντων καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ ἔπαυσαν νὰ σέβονται τοὺς νόμους. Κάποιος ἀνεμοστρόβιλος ἐπέρασε καὶ τὰ ξεκούνησε ὅλα ἀπὸ τὴν θέσιν των. Ἡ κοινωνία ἔκπυσε ἢ κοντεύει νὰ παύσῃ νὰ ἀποτελῇ τὸν σφιχτοδεμένο ὀργανισμό τοῦ ὕψους σώματος: ἡ κεφαλὴ ἐγκυτέλειψε τὴν θέσιν της τὰ πόδια θέλουν νὰ γίνουν κεφαλὴ, τὰ χέρια ἀρνοῦνται νὰ ἐργάζονται, τὰ μάτια βλέπουν στραβὰ καὶ πέρ’ ἀπ’ τὴ δουλειά, καὶ μόνον ὁ στόμαχος—πιστὸς εἰς τὸ καθήκον του—ἀλέθει ὅτι κι’ ὅπου τύχῃ, ὅ,τι δῆποτε κι’ ἂν τοῦ προσφερθῇ ὁ οἰονδήποτε κι’ ἂν ἀνὴρ καὶ μ’ οἰονδήποτε τρόπον κι’ ἂν ἀποκτηθῇ.

Κύρος κανένα σὲ κανέναν δὲν ἀναγνωρίζεται. Ἐκεῖνοι ποῦμειναν ἀκόμη στὴν θέσιν των μέσα στὴν σύγχυσιν αὐτὴν εἶναι τόσο ὀλίγοι, ὥστε ν’ ἀποτελοῦν πραγματικὴ παραφωνία μέσα στὸ τρικυμισμένο πᾶλιν τῆς ἀταξίας τοῦ βασιλεύει παντοῦ. Ἡ ἀταξία ἔχει τόσο ἐπιβληθῇ ὥστε νὰ θεωρῇται φυσικὴ καὶ ὀμαλὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὅποιαν περιφρονοῦνται καὶ χλευάζονται καὶ γελοιοποιοῦνται οἱ πειθαρχικοὶ καὶ τίμιοι.

Κι’ ἐνῷ κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον, μὲ τὴν ἑλλειψὶς καθε πειθαρχίας, ἡ ποινωνία μας ἀρμενίζει ὅπου καὶ τὸ καρδί τοῦ δὲν ἔχει κυβερνήτη οὔτε τιμόνι ἀλλὰ μόνον πλήρωμα ποὺ γρονθοκοπᾶται καὶ διαπληκτίζεται γιὰ τὴ διοίκησιν καὶ τὴν κυριότητα τοῦ καρδιοῦ, τοῦ καρδιοῦ ποὺ φέρουν τὰ τυρῶν καὶ λυσσα σμέναν κύματα ὅπου θέλουν αὐτὰ. ἐνῷ ὅλοι μαζὺ θαδίζομεν πρὸς τὴν καταστροφὴν, ὅλοι μαζὺ κι’ ὁ καθένας μὲ τὴ σειρά του τραγουδοῦμε σὲ μυρίους τόνους τὸν ἴδιον σκοπὸ τῆς «λευτερίας». Μὲ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὅλοι μαζὺ κι’ ὁ καθένας χωριστὰ δικαιολογοῦμε τὴν ἀνταρσίαν μας κατὰ τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας,

κατὰ τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἀληθείας. Ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ἐπαναστατεῖ καὶ μυκτηρίζει τὴν πατρικὴ ἐξουσία ὁ ἀνῆλικος υἱός, ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας πετιέται ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς ἡ χειραφετημένη, ἡ σουφραζέτα κόρη. Ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ὁ ὑπὴρτης πετᾷ κατὰμουτρα στὸν ἀφεντικό του σὲ κάθε πικρήρησι τὸ: «τί» σαι οὐ καὶ τί» μαι γῶ». Ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ὁ κάθε κλέπτης καὶ κακοποιὸς ἀγωνίζεται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κητάργησιν κάθε κανόνος καὶ κάθε νόμου. Ἀλλ’ ἐν ὀνόματι τῆς αὐτῆς ἐλευθερίας καὶ ὁ ἀφέντης κτεπιέζει τὸν δοῦλον, κι’ ὁ ἄρχοντας τὸν ὑποτακτικό. Ἐν ὀνόματι τῆς αὐτῆς ἐλευθερίας ὁ πλούσιος συνήθως ἐκμεταλλεύεται τὸν πτωχόν, τὸν πεινκωμένον ὁ χαρτάτος, ὁ δυνατὸς τὸν ἀδύνατον.

Ἐν ὀνόματι τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἡ ἐργασία ἔπαυσε νὰ εἶναι: ἡ ἀπὸ ὅλους σεβαστὴ μητέρα τῆς προόδου καὶ τῆς εὐτυχίας καὶ κτήνησε γιὰ ὅλους σεβαστὴ μητέρα τῆς προόδου καὶ τῆς εὐτυχίας καὶ κτήνησε γιὰ ὅλους «δουλεία»—σπλαδιά δηλαδὴ ἀνυπόφορη καὶ μισητὴ, ποὺ ἀποφεύγουν ὅλοι σὺν ἀσπονδον ἐχθρόν. Τὸ νὰ ἐργάζεται ὁ καθένας εἰς τὴν θέσιν του—ποῦ ὀνομάζεται πειθαρχία—ἀπ’ ὅλους θεωρεῖται τυραννία ἀπὸ ὅλην ὁρῶν καὶ ἐξευτελιστικὴ.

‘Ὅτι ἔτσι σκεπτόμενοι καὶ ἔτσι ἐνεργοῦντες ὅλοι μας πλανώμεθα οἰκτρῶς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἀπὸ τὸν καρπὸ γνωρίζεται: τὸ δένδρον. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας ὅλων μας εἶναι ἐχθροὶ καὶ μίση καὶ διαπληκτισμοὶ καὶ πικρίαι καὶ ὑποκριτικὰ πρόσωπα, καὶ πλάνα λόγια, κι’ ἀνησυχία διαρκῆ καὶ ἀγωνία διὰ τὴν αὐριον καὶ πόλεμοι ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ. Σωστός ὡκεανὸς δυστυχίας μέσα εἰς τὸν ὁποῖον παραδέρνομεν ὅλοι. Αὐτὸ κανεὶς δὲν τὸ ἀρνείται.

Ἀλλὰ ποῖα εἶναι λοιπὸν ἡ ρίζα ὅλου τοῦ κακοῦ αὐτοῦ; Ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ρίζης αὐτῆς εἶναι ζήτημα ζωῆς ἡ θανάτου γιὰ τὸν καθένα μας χωριστὰ καὶ γιὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον συγχρόνως. Διότι μόνον σὺν ἐξακριβωθῇ ἡ αἰτία μιᾶς ἀσθενείας μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος περὶ θεραπείας της. ‘Ὅσο λοιπὸν καὶ ἂν φαίνεται παράφωνο στὴ σημερινὴ ἐποχὴ νὰ ἐμιλῇ κανεὶς περὶ πειθαρχίας θὰ σὰς ἀπασχολήσω μὲ αὐτὴν ὅσο μπορῶ περὶ σύντομα, γιὰ νὰ καταδειχθῇ ὅτι οὔτε ἡ πειθαρχία εἶναι δουλεία, ὅπως φαντάζονται πολλοί, οὔτε ἡ ἐλευθερία εἶναι ἀναρχία, ὅπως νομίζουν περισσότεροι. Γιὰ νὰ καταδειχθῇ ἀκόμη ὅτι κι’ ἐκεῖνοι ποὺ πολεμοῦν συστηματικὰ καὶ προσβάλλουν τὴν πειθαρχίαν σήμερον, τὸ πράττουν ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς σκληρωτέρας καὶ ἀπανθρωποτέρας τυραννίας καὶ ὅχι ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας.

II

Ἡ πειθαρχία, ἡ λέξις αὕτη, ποὺ τόσο ἀσχημα κτυπᾷ στ’ αὐτιά τῆς σημερινῆς ἰδίας γενεᾶς, εἰς τὴν οὐσίαν της ὅχι μόνον δὲν εἶναι δουλεία, ἀλλὰ τοῦναντίον εἶναι τὸ μόνον μέσον ν’ ἀποφύγῃ κανεὶς τὴν δουλείαν: εἶναι ὁρὸς ἀπαραίτητος γιὰ νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς. Ἡ πειθαρχία καλῶς ἐννοουμένη, εἶναι αὕτη αὕτη ἡ ἐλευθερία καλῶς ἐννοουμένη. Αὐτὸ λέγει ἡ πρὸ στοιχειώδους παρατήρησις, ἡ πρὸ στοιχειώδους λογικῆς. Ἰδοὺ τί λέγουν τὰ πράγματα: α) Μέσα σὲ καθ’ ἕνα ἀπὸ τὰ ὄντα ὑπάρχει

κάποιος αιώνας και αναλλοίωτος νόμος, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ πιστά γιὰ νὰ υφίσταται. Ἀρκεῖ νὰ ἀνακαλύψωμεν τὸν νόμον αὐτὸν διὰ νὰ πεισθῶμεν ὅχι μόνον πῶς ζῇ καὶ ἐξελλίσσεται ἐν ὧν ἀλλὰ καὶ διατὶ συμβαίνει τοῦτο. Ἡ παράδασις τοῦ νόμου τούτου ἔχει ὡς ἄμεσον συνέπειαν ἀνωμαλίας καὶ καταστροφάς διὰ τὸ ὅν αὐτὸ,

Ὑπάρχουν νόμοι σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους ἀναπτύσσεται καὶ ὠριμάζει τὸ σῆμα· νόμοι σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους κινούνται τὰ ἄστρα· νόμοι ποὺ κανονίζουν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ συντήρησιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ὅποιος δὲν γνωρίζει τοὺς νόμους αὐτοὺς· ἢ τοὺς παραβαίνει ἐνῶ τοὺς γνωρίζει, διαπράττει ὀλέθρια σφάλματα καὶ διατρέχει θανασίμους κινδύνους. Τοὺς νόμους αὐτοὺς ποὺ διέπουν τὴν ζωὴν μας δὲν τοὺς γνωρίζομεν παρὰ ἐν μέρει. Ἐν ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα προβλήματα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς συνίσταται ἀκριδῶς, εἰς τὸ νὰ ἀνεύρη καὶ καθορίσῃ τοὺς νόμους αὐτοὺς. Ὅποιος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀνακαλύψῃ κάποιον ἀπὸ αὐτοὺς τιμᾶται δικαίως ὡς εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν νόμων ποὺ κανονίζουν τὴν ζωὴν μας, ἐγιναν ὡς τῶρα γνωστοὶ μὲ τὴν ἐργασίαν καὶ πολλάκις μὲ σκληρὰς θυσίας τῶν περασμένων γενεῶν ἀποτελοῦν γιὰ μᾶς τεράστιον κεφάλαιον ποὺ κληρονομοῦμεν ἑτοιμον χωρὶς θυσίας. Καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς εἰς τὸν κόσμον ποὺ θὰ μπορούσε νὰ συναθροίσῃ μόνος του τὸ κεφάλαιον αὐτό. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀρχίσῃ τῶρα νὰ ζῇ σὺν πάντων ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ποὺ ἀναφαίνεται στὸν κόσμον, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὸν τὴν πείραν καὶ τὰς κατακτήσεις τῶν περασμένων γενεῶν. Σήμερον ὁ καθένας μας, γεννώμενος λαμβάνει ἀπὸ τὰς χεῖρας ἄλλων τοὺς νόμους τῆς ὑγιεινῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς—τοὺς φυσικοὺς καὶ τοὺς ἠθικοὺς νόμους—σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ζήσῃ ἂν θέλῃ νὰ ἀναπτυχθῇ κανονικὰ καὶ νὰ ζήσῃ εὐτυχῶς. Τὸ νὰ δεχθῶμεν τοὺς νόμους αὐτοὺς νὰ ὑποταχθῶμεν καὶ νὰ πειθαρχήσωμεν εἰς αὐτοὺς, τοῦτο δὲν εἶναι δέδαια τυραννία, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλεται ἀλλὰ εὐεργεσία ποὺ μᾶς ἔρχεται ἀκριδῶς κατὰ τὴν στιγμὴν ποὺ ἔχομεν περισσότερον ἀνάγκην αὐτῆς.

Ἡ προσωπικὴ μας ἀξιοπρέπεια καὶ ἡ ἐλευθερία μας, δὲν προσβάλλεται καθόλου ἂν ἀκολουθήσωμεν γνώμας, ποὺ ἡ φωτιὰ τῆς ζωῆς ἐδοκίμασε καὶ ἀπέδειξεν ἀληθεῖς. Τοῦναντίον μάλιστα ἡ ὑπακοή καὶ ἡ πειθαρχία εἰς τὰς γνώμας αὐτάς, ποὺ ἀντιπροσωπεύουν οἱ γονεῖς καὶ διδάσκαλοι μας, εἶναι τὸ μόνον μέσον νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὅ,τι σοφὸν καὶ ἀληθές κατέχει ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῇ συνόλῳ της. Ὅποιος γιὰ νὰ διατηρήσῃ τάχα τὴν ἐλευθερίαν του δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὴν σοφίαν αὐτὴν τῶν περασμένων ἐποχῶν ὁμοιάζει μὲ τὸ πεισματάρικο καὶ κκοκέφαλον ἐκείνο παιδί, τὸ ὁποῖον γκρεμίζεται ἀπὸ τῆ σκάλα κάτω, μόνον καὶ μόνον διότι ἡ μητέρα του τοῦ συνέστησεν νὰ κατεβῇ σιγά-σιγά.

Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΡΟΦΗΝ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ

«Θέλεις νὰ γίνῃς εὐπειθὴς ὁ υἱός σου;» Ἀπ' ἀρχῆς ἀνατρέφε τον «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου». Μὴ νομίσης περιττὸν τὸ ν' ἀκούῃ αὐτὸς τὰς θείας Γραφάς. Διότι ἐκεῖ πρῶτον θέλει ἀκοῦσαι, τὸ «Τί-

μα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου» ὥστε τοῦτο γίνεται ὑπὲρ σοῦ. Μὴ εἴπῃς, τοῦτο εἶνε διὰ τοὺς μοναχούς· μὴ γὰρ ἐγὼ θέλω νὰ γίνῃς μοναχός;—Δὲν εἶνε χρεῖα νὰ γίνῃς μοναχός. Χριστιανὸν κάμε τον. Οἱ κοσμικοὶ περισσότερον ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ γνωρίζωσι τὰ Γραφικὰ διδάγματα, καὶ ἀκόμη περισσότερον οἱ παῖδες· διότι εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐπικρατεῖ ἀνοησία πολλή. Αὐξάνεται δὲ ἡ ἀνοησία καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν διαφόρων συγγραμμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα παρίστανται ἥρωες θαυμαζόμενοι διότι εἶνε δοῦλοι τῶν παθῶν ὅπως ὁ Ἀχιλλεὺς ὅταν μετανοῇ, ὅταν ἀποθνήσκῃ ὑπὲρ παλλακίδος, ὅταν ἄλλος μεθύῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Διὰ τοῦτο ὁ παῖς εἶνε ἀνάγκη νὰ μελετᾷ τὰς Γραφάς, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ λαμβάνῃ ἀντιφάρμακα. Διότι πῶς δὲν εἶνε ἀποπὸν, ἐνῶ εἰς τὰ σχολεῖα καὶ εἰς τέχνας στέλλομεν τὰ τέκνα μας καὶ τὰ πάντα θυσιάζομεν ὑπὲρ αὐτῶν, «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» νὰ μὴ τὰ ἀνατρέφωμεν; Διὰ τοῦτο ἡμεῖς πρῶτοι ἀπολαύομεν [τοὺς καρπούς, ἀνατρέφοντες τοὺς παῖδας αὐθάδεις, ἀκολάστους, ἀπειθεῖς, βαναύσους. Ἀς μὴ κάμνωμεν λοιπὸν τοῦτο, ἀλλ' ἄς πειθώμεθα εἰς τοῦ μακαρίου Παύλου τὴν συμβουλὴν. Ἀς ἀνατρέφωμεν τὰ παιδιὰ μας «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου». Ἀς τὰ συνηθίσωμεν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας νὰ μελετῶσι τὰς Γραφάς. Φεθ! διότι συνεχῶς λέγω ταῦτα, νομίζομαι ὅτι φλυαρῶ, καὶ ὅμως ἐγὼ δὲν θέλω παύσει νὰ κάμνω τὸ χρέος μου....»

Πρωτίστη μας φροντίς πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἀνατροφή τῶν τέκνων μας «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου». Ὅλα τὰ ἄλλα πρέπει νὰ τὰ θεωρῶμεν δευτερευούσης ἀξίας.

Διδάσκων τὸν υἱόν σου τέχνην τινὰ καὶ γράμματα, διὰ τῶν ὁποίων θέλει ἀποκτήσῃ χρήματα, δὲν θέλει καταρθῶσαι, τοσοῦτον, ὅσον ἐὰν διδάξῃς αὐτὸν νὰ ζῇ ὡς ὁ Χριστὸς παραγγέλλει. Ἀν θέλῃς νὰ κάμῃς αὐτὸν πλούσιον, ἔτσι κάμε! Διότι πλούσιος εἶνε ὅχι ὁ πολλὰ χρήματα χρειάζομενος, καὶ μὲ πολλὰ περικυκλούμενος, ἀλλ' ὁ ζῶν ὡς ὁ Χριστὸς παραγγέλλει. Αὐτὸ διδάξον τὸν υἱόν σου αὐτὸ εἶνε ὁ μέγιστος πλοῦτος. Τοῦτο θὰ τὸ μάθῃ μόνον διὰ τοῦ Εὐαγγελίου.

Μὴ νομίσης ὅτι μόνον ὁ καλόγηρος, ὁ μοναχός, ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐκ τῶν Γραφῶν διδασκαλίας· διότι περισσότερον ἀσυγκρίτως ἔχουσι τοῦτου ἀνάγκην οἱ παῖδες, οἱ μέλλοντες νὰ εἰσέλθωσι εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. Ὁ κοσμικὸς εὐρίσκεται διὰ παντός εἰς τὸ πέλαγος καὶ θαλασσομαχεῖ εἰς τοῦ ὠκεανοῦ τὸ μέσον, ἀπὸ πολλὰς τρικυμίας ἐνοχλούμενος· ἐνῶ ὁ μοναχός εὐρίσκεται εἰς ἀκύμαντον λιμένα, ζῇ βίον ἀτάραχον καὶ ἐλεύθερον ἀπὸ πάσαν ἀνεμοζάλην.

Διὰ τοῦτο ὁ κοσμικὸς ἀσυγκρίτως περισσότερον ἔχει ἀνάγκην νὰ μελετᾷ τὸ Εὐαγγέλιον.

Τοιοῦτους λοιπὸν ἄς παρασκευάζωμεν τοὺς παῖδας, ὥστε νὰ δύνανται ν' ἀντέχωσι πρὸς πάντα, καὶ νὰ μὴ ξενίζωνται διὰ τὰ συμβαίνοντα. Ἀς τοὺς ἀνατρέφωμεν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου», ὁπότε τὸ κέρδος ἡμῶν θὰ εἶνε μέγιστον.—Ἐπόμν. εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσ. Ὁμιλ. κα'.

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Γ. Σ. ΝΑΞΑΚΙ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐτησίαν συνέλευσιν τῆς Βρεττανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας, μεταξύ τῶν διαφόρων ἐπισήμων, παρευρίσκατο καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. Βάλδουιν ὅστις ἐθεώρησε ὑψηλὴν τιμὴν δι' αὐτὸν ὅπως λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν ταύτην, ἐκφωνήσας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ βαρυσήμαντον λόγον, ἐκ τοῦ ὁποῦ παραθέτω τὰς ἀξίας λόγου καὶ θαυτέρας σκέψεως περικοπὰς.

Καὶ ἐφ' ὅσον τὰς παρούσας γραμμὰς πρόκειται νὰ ἀναγνώσουν Κρήτες, δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ ἀναφέρω ὅτι κατὰ περίεργον σύμπτωσιν «καθ' ἣν ὦραν ὁ κ. Βάλδουιν ὠμίλει, ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας τὸ μηνιαῖον περιοδικὸν τῆς Ἑταιρείας ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλου τοῦ ὁποῦ ἦτο ἐκτυπωμένη ἡ φωτογραφία τοῦ ἐξ Ἀσκούφου Καπετὰν Παύλου Μπικουδάρη, δεῖγμα καὶ τοῦτο τῆς πνευματικῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐν λόγῳ Ἑταιρείας.

Ἴδου λοιπὸν τί εἶπεν ὁ πρῶτος πολίτης τῆς Ἀγγλίας.

«Ἡ Ἁγία Γραφή εἰσέδυσεν εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν σκέψιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν κατὰ τὴν δεκάτην ἐδδόμην ἐκτονταετηρίδα καὶ μετεμόρφωσε τὴν καθημερινὴν αὐτοῦ πείραν καὶ ἐπετέλεσε τοῦτο οὐ μόνον διὰ τῆς ἐξόχου ποιότητος τῆς φιλολογίας τῆς, ἀλλὰ διότι τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐπιπνέει ἐπὶ τοῦ Λόγου του... Εἶνε ὡς ἐκρηκτικὴ ὀλημερίστis ἐντάσεως ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ εἰπῇ ἢ νὰ γνωρίσῃ κατὰ ποτὸν τρόπον τὸ διδόνον τοῦτο περιερχόμενον ὅλον τὸν κόσμον εἰσάγαγεν εἰς ἀναριθμήτους τόπους εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν νέαν ζωὴν, νέας ιδέας, νέαν ἀντίληψιν, νέαν πίστην. Ταῦτα γίνονται ἀπαραίτητα, ἕως οὗ καί ποιος λόγος ἐγγιχθῇ περισσότερον τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πυρὸς, καὶ τότε ἀκολουθεῖ ὡς ἀποτέλεσμα μία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐκείνας θρησκευτικὰς ἀναζωπυρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπανειλημμένως διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐξέπληξαν τὸν κόσμον καὶ ἔδωκαν νέας δυνάμεις εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὅσον εἶνε βέβαιον ὅτι τὸ τοιοῦτόν τι θὰ ἐπαναληφθῇ πάλιν.

«Θὰ ἤθελα νὰ εἰπῶ διὰ τὸν ἐαυτόν μου, πρὶν τελειώσω τὸν λόγον μου, ὅτι ἐὰν δὲν ἡσθάνομην ὅτι τὸ ἔργον ἡμῶν καὶ τὸ ἔργον ὅλων ὅσοι ἔχομεν τὰς αὐτὰς πεποιθήσεις καὶ τὰ αὐτὰ ἰδεώδη εἴτε ἐν τῇ πολιτικῇ εἴτε ἐν τῇ κοινωνικῇ ἡμῶν δράσει, εἰς οἷονδήποτε κύκλον, ἐκτελεῖται μὲ τὴν πεποιθήσιν καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἔρχεται ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ δασιλεία τοῦ Θεοῦ, θὰ ἐξαπλωθῇ καθ' ὅλον τὸν κόσμον, δὲν θὰ εἶχα καμμίαν ἐλπίδα, δὲν εἶχα τίποτε ὑπὲρ τοῦ ὁποῦ νὰ ἐργασθῶ, καὶ θὰ πρέδειχα τὸ ὑποῦργημά μου ἀπὸ σήμερον εἰς τὸν βουλούμενον νὰ τὸ ἀνκλάδῃ».

«Ὅποια διαφορά μεταξύ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τοῦ κ. Βάλδουιν καὶ τῶν διαφόρων τροφίμων τῶν χαρκοπικτικῶν λεσχῶν, ὅστινες εἶχον εἰς χεῖρας τῶν κατὰ κειρὸς τὴν τύχην τοῦ ἔθνους μας!!

Ἄλλ' ὥς ἐκπνέλωμεν εἰς τὸ κύριον ἀντικείμενόν μας.

Οἱ λόγοι τοῦ Βάλδουιν ἴσως νομισθοῦν ὡς ρητορική ὑπερβολὴ ἐν τούτοις εἶναι κατώτεροι τῆς πραγματικότητος τὴν ὁποῖαν περιγράφουσι τὰ κατωτέρω δεδομένα διὰ τὸ κολλοσιαῖον ἔργον τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦς ὁποῖους μᾶς παρέχει ἡ ἐπίσημος ἐτησίαι ἐκθεσις αὐτῆς προξενοῦσιν ἀληθῶς τὸν ἱλιγγιν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1927—28 ἐπωλήθησαν παρὰ τῆς Ἑταιρείας καθ' ὅλον τὸν κόσμον 9,936.714 ἀντίτυπα τῶν Ἀγίων Γραφῶν, εἰς 560 διαφόρους γλώσσας καὶ διαλέκτους!

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπωλήθησαν 56.000 Γραφαὶ καὶ τμήματα τούτων ὑπὸ τῶν ἑνδεκα Βιβλιοπωλῶν τοῦς ὁποῖους δικτηρεῖ ἡ Β.βλικὴ Ἑταιρεία.

Ἡ οἰκονομικὴ κίνησις διὰ τὴν πρὸς πωλὴν τοῦ τεραστίου τούτου ἔργου, παρουσιάζει τὴν ἐξῆς κατάστασιν.

Τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1927—28 ἀνῆλθον εἰς 160.000.000 περίπου δραχμὰς, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως Γραφῶν μέρος ἀνέρχεται εἰς 63.000.000 μόνον δραχμὰς. Τὸ ὑπόλοιπον ἐκ τῆς συμπληρώσεως τῶν 160 ἑκατ. ποσῶν, προήλθεν ἐκ διαφόρων τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνεισφορῶν ὡς καὶ ἐκ κληροδοτημάτων (23.000.000).

Αἱ συνεισφοραὶ δὲν προέρχονται μόνον ἐκ τῶν ἐχόντων καὶ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματος τῆς χήρας καὶ τῶν ὀρφανῶν. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔνας Ἕλλην δαπανᾷ εἰς τὸ καπηλεῖον ὁ πτωχὸς ἐργάτης τῆς Ἀγγλίας καὶ ὁ Ὀτεντότος τῆς Ἀφρικῆς τὸ προσφέρουν εἰς τὸν παγκόσμιον Εὐαγγελισμὸν τὸν ὁποῖον ἀσκαεῖ ἡ Βιβλικὴ Ἑταιρεία διὰ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Τὰ ἔσοδα ἦσαν 157,000.000 περίπου δραχμῶν, παρουσιασθέντος οὕτω πλεονάσματος ἐκ δρ. 3,000.000 περίπου, πράγμα τὸ ὁποῖον πολὺ σπανίως συμβαίνει.

Ὁ σκοπὸς τῆς Β. Β. Ἑταιρείας εἶναι πασίγνωστος. Ὅλη αὐτὴ ἡ καταπληκτικὴ ἐργασία προσπαθεῖ νὰ διαδώσῃ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ εἰς τὰς πλέον μακρυσμένας χωρίας, καὶ τὴν πλέον πενιχρὰν καλύβην. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον αἱ τιμαὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ Ἑταιρεία πωλεῖ τὴν Ἁγίαν Γραφήν εἶνε περίπου τὸ ἡμισυ τῆς ἀξίας των, προσοιτὰ καὶ εἰς τὰ πτωχότερα θαλάσσια.

Τὸ θαῦμα τοῦτο κατορθοῦται διότι ὑπάρχουν εὐτυχῶς πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον οἵτινες συναίσθανόμενοι τὸν ὑψηλότερον προορισμὸν ἐπὶ τῆς γῆς συνεισφέρουν προθύμως καὶ ἀφιειδῶς ὑπὲρ τοῦ ἱερωτάτου τούτου σκοποῦ.

Ἡ Βιβλικὴ Ἑταιρεία διατηρεῖ ἐν Ἀνκτολῇ ὡς Ἐπιθεωρητὴν τὸν κ. Miles μὲ ἔδραν τὸ Βελιγράδιον. Οὗτος περιοδεύων κατὰ τὸ παρελθὲν ἔτος ἐπεσκέφη τὴν Κρήτην, ἐξ ἧς ἀπεκόμισε εὐχαρίστους ἐντυπώσεις λόγῳ τοῦ ὅτι οἱ διάφοροι Ἱεράρχαι μας ἔπαυσαν ἀντιδρῶντες εἰς τὸ Σωτήριον ἔργον τῆς Ἑταιρείας κατιδόντες ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐπικινδύνου ξένης τιος προπαγάνδας, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὑψηλότερου τῶν ἔργων, ἀποσκοπούντος τὴν διάδοσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων.

Κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον ἐνταῦθα παραμονὴν τοῦ δ. κ. Miles ἐπεσκέφη τὸν ἐν Χανίοις ἰδιωτεύοντα κ. Βενιζέλον γενόμενος εὐχαρίστως δεκτὸς ὑπ' αὐτοῦ

καὶ δωρήσας εἰς τοῦτον ἐκ μέρους τῆς Βιβλικῆς Ἐταιρείας ἐν χρυσόδετον ἀντίτυπον τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἡ συνομιλία τῶν περιστράφη εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐταιρείας καὶ τὴν ἀσκουμένην ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου δύναμιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτήρος, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ὁ κ. Βενιζέλος διεβεβαίωσε τὸν κ. Miles ὅτι ἔχει πάντοτε πλησίον του ἐν ἀντίτυπον τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς δόξας ἀσχολεῖται συχνάκις.

Εἶθε τὸ παράδειγμα τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος νὰ εὕρῃ τὴν ἀπαιτούμενην ἀπήχσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου Ἑλλήνου ὅποτε καὶ μόνον τὸ ἔθνος μας θὰ ἴδῃ ἀνατέλουσιν ἐπ' αὐτὸ τὴν πρόοδον, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν δόξαν.

Η ΑΓΝΟΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

Μέγα κακὸν εἶνε τῶν Γραφῶν ἡ ἀγνοία. Βλαπτόμεθα συνεχῶς ἀπὸ αὐτὰ ἐκείνα ἀπὸ τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ ὠφελώμεθα. Τοιοῦτοτρόπως καὶ φάρμακα πολλὰ κίς φύσιν ἔχοντα θεραπευτικὴν διαφθεύρουσι καὶ ἀφανίζουσιν, ἐπειδὴ ἀγνοοῦσι τὴν ὁρὴν αὐτῶν χρῆσιν οἱ μεταχειριζόμενοι αὐτά· καὶ ὅπλα δυνάμενα νὰ φυλάξωσιν, ἐάν δὲν ἤξεύρῃ τις νὰ τὰ μεταχειρισθῇ βλάπτεται ἀπὸ αὐτά. Τὸ δὲ αἴτιον εἶνε ὅτι ζητοῦμεν πάντα μᾶλλον παρὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς· καὶ στοχαζόμεθα τὰ ξένα μᾶλλον παρὰ τὸ ἰδικόν μας συμφέρον. Καὶ τῆς οἰκίας μας τὴν στερέωσιν πολλὰ κίς ζητοῦμεν, καὶ δὲν ἠθέλομεν ὑποφέρει νὰ τὴν ἴδωμεν παλαιουμένην, οὐδὲ καταπίπτουσαν, οὐδὲ βλαπτομένην ἀπὸ χειμῶνα. Περί δὲ τῆς ψυχῆς οὐδεμίαν εἶνε ἡ φροντίς μας· ἀλλὰ καὶ ἂν ἴδωμεν τὰ θεμέλια αὐτῆς σηπόμενα καὶ τὴν οἰκοδομήν καὶ τὴν ὁροφὴν, τίποτε δὲν μας μέλλει... Βλέπετε ἀπὸ πόσον σκότος γέμουσι τὰ πάντα; Χρυσόστομος. Ὑπομν. εἰς Πράξ. Ὁμιλ. λδ'.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ὁ περὶ ἑνοριῶν Νόμος ἐφηρο-
μόσθη εἰς τὰς Νέας Χώρας
πλήν τῆς Κρήτης.

Συμφώνως τῷ Νόμῳ περὶ Ἑκκλησιαστικῆς οἰκίδεως τῶν Νέων Χωρῶν ἐν ᾧ δὲν περιελήφθη ἡ Κρήτη χωρὶς νὰ ὑπάρχει οὐδεὶς ἀποκρὼν λόγος, ἤρχισεν ἐπεκτείνόμενος καὶ ἐφαρμοζόμενος εἰς τὰς Ν. Χώρας ὁ Νόμος περὶ ἑνοριῶν, τῇ αἰτήσει τοῦ Μητροπολίτου ἐκάστης Μητροπόλεως. Ὁ τόσον ἐν-
εργητικὸς οὗτος νόμος οἶδ' ὅτι τὸν ἐνοριακὸν κληρὸν ἐπέξετάθη ἥδη εἰς τῆς Μητροπόλεως, Ἀδριανουπό-
λεως, Μαρωεῖας, Ξάνθης, Σάμου, Καρθαγύλων, Μιθύνης, Κίτρους, Ἐδεσσοῦς, Χίου, Λήμνου, Νικοπόλεως, Πρεβέζης, Ἰκαρίας, Γαλατίνης καὶ Ἀρδαμερίου, Νέας Πελαγονείας, Σιδανίου, Σια-
τίσσης, Σερβίων, Κοζάνης, Ἐλασσόνας, Θάσσου, Μυτιλήνης, Καδδανδρείας, Ἱεριδίου καὶ Ἀγίου Ὀρους.

Ἐκ τῶν θεαφιλεδνίων ἐπισκόπων Κρήτης οὐ-

δεὶς ἐξήντησε τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ εἰ-
ρημένου Νόμου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του. Ἡ Κυβέρ-
νησις καθ' ἣς ἔχομεν πληροφορείας, εὐχαρίστως θὰ
ἐπεξέτεινε τὴν ἐφαρμογὴν του καὶ εἰς οἰανδήποτε
Ἑπισκοπὴν τῆς Κρήτης, ἐὰν ὁ οἰκείος Ἑπίσκοπος
ἐξήτει τοῦτο. Θὰ ἦτο ἀκατανόητον καὶ ἀνεξήγητον,
ἂν καὶ εἰς τὴν Κρήτην, τῆς ὁποίας ὁ ἐνοριακὸς
κληρὸς πάσχει δεινῶς οικονομικῶς, δὲν ἐπεξητεῖτο
ἡ ἐπέκτασις τοῦ Νόμου περὶ ἑνοριῶν τὸ ταχύτερον.

Μία μεγάλη ἀλήθεια.

Ἐκ τῶν αἰνῶν τίτλων δημοδευμάτων τοῦ ὅι-
λου κ. Γεωργίου Σ. Ναζάρη εἶνε ἄξια πολλῆς προ-
δοχῆς τὰ κατωτέρω τὰ ὅποια παρακαλοῦμεν κάθε
ἀναγνώστην μας, νὰ μελετήσῃ καὶ χαράξῃ βαθύ-
εἰς τὴν ψυχὴν του, ἐάν πραγματικῶς ἐνδιαφέρεται
δι' αὐτόν καὶ διὰ τὸ ἔθνος του.

«Οὕτε τὰ δοῦκα καὶ δοῦκρια νομοσχέδια τοῦ κ.
Βενιζέλου, οὕτε ἄλλα τῆς ἀνθρωπίνης προσπάθειας
οἰαδήποτε ᾄδωσιν, θὰ δύνησθαι ν' ἀνορθώσουν
ποτέ τὸ ἔθνος μας, παρὰ μόνον ὅταν κατορθώσω-
μεν νὰ μορφώσωμεν Χριστιανικοὺς ἀντροπιδικτικῶς
χαρακτήρας. Πολλοί, πεποικισμένοι μὲ τοιοῦ-
τους χαρακτήρας, θ' ἀποτελέσουν τὴν μόνην πραγ-
ματικὴν βάσιν καὶ ἀφετηρίαν τῆς πνευματικῆς, ἡ-
θικῆς καὶ ὑλικῆς ἀνορθώσεως τοῦ ἔθνους μας.

Αὐτὸ διδάσκει ἡ ἱστορία ὅλων τῶν πεπολι-
τμένων καὶ εὐημερούντων ἔθνων τῆς σύμφορον καὶ
ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ κάμῃ ἐξαίρεσιν, διότι τοιοῦτος εἶ-
ναι ὁ αἰώνιος τοῦ Παύλου νόμος».

Οἱ νέοι κατὰ τῶν Σοβιέτ.

Καθ' ἣ ἀνακοινῶν τὸ ἀγαθὸν τῶν ἀνατολικῶν
εἰδησέων, οἱ νέοι τῆς Ὀδησσὸς συνενώθησαν εἰς
μεγάλαν ἐνωσιν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Christomol»
Ἡ ἀδυναμία ἀνεκάλυψε πολυάριθμα καυτὰ ὀχο-
λαῖα διεθυνόμενα ὑπὸ κληρικῶν. Εἰς τὴν πλησίον
τῆς Ὀδησσὸς κώμην Zaradovka ὁ ἱερεὺς ἀπὸ-
γόρευεν εἰς τοὺς χωρικοὺς νὰ θυμωθῶσιν εἰς κομ-
μουνιστικά κέντρα. Οἱ χωρικοὶ ἀντιμέτωποι ἀναπαί-
ζονται περὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν καὶ δεικνύουσι με-
γάλην ἔχθραν πρὸς τὰς τοιαύτας ἀρχάς. Ἐπὶ τῇ αἰ-
τήσει τῶν πιστῶν αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι ψάλλονται
καθ' ἐκάστην ἐνῶπιον πολλοῦ πλήθους. Ἐπὶ τῇ ἱε-
ρεῖς ἐδουλακίσθησαν. Ἐν τοῦτοις πρὸς τοῦ καινοῦ
κινδύνου οἱ κληρικαὶ παδὼν τὸν ὁμολογῶν, συμ-
περιλαμβανομένων καὶ τῶν βαββίων, εὐρίσκονται
εἰς συνεχὴ ἐπάθειν καὶ ἀλληλοδοιοῦνται.

Ἀδης καὶ ἀπώλεια

Αἱ εἰσαίρεσις τῶν ἀνθέων δὲν φαίνονται ἐπαρ-
κεῖς εἰς τοὺς διοικοῦντας θύμωρον τὴν Ρωσσίαν.
Αἱ δοξαστικαὶ ἀρχαὶ ἀπαγορεύσαν τὴν χρῆσιν τῶν
δένδρων τῶν Χριστουγέννων!! Ἀγωνίζονται νὰ συμ-
πληρώσουν τὸ ἀπαιδίων ἔργον τῆς καταστροφῆς.
7—8 ἑκατομμύρια παιδίων εἶναι ἐγκαταλειμμένα
περιπλανώμενα ἀπὸ τοῦ ἐνδὸς ἁκρῶν τῆς Ρωσσίας
μέχρι τοῦ ἄλλου καὶ ἐξελεσόμενα εἰς βδελυροὺς
ἐγκλήματα. Τῷ 1924 εἶχον διαπραχθῇ 29.727 ἐγ-
κλήματα ἐξ ὧν 263 ἐμπροσθοί, 118 βδελυροὶ, 236
ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἡθικῆς κλπ. Μεταξὺ τῶν δο-
λοφονηθέντων 20 ἦγον τὴν ἡλικίαν 10—11 ἐτῶν,
καὶ 22 μικροτέρων τῶν 10 ἐτῶν!

Ὁ παριόντες Χρόνος τῆς 19ης Δεκεμβρίου π.ε.

ὁμοσταζὼν τὴν ὑπὸ τῶν δοξῶν ἀπαγορευθῶν τῶν
δένδρων τῶν Χριστουγέννων ἔγραψε τὰ ἑξῆς :
Χριστογεννα.....ἰδοὺ τὰ Χριστογεννα.....Ἡ
Μόδα κηρύσσει ἐκτός νόμου τὰ σύμβολα τῆς θρη-
σκείας, ἡ ὁποία ἐδημιούργησε τὸν σύγχρονον κό-
σμον.....Μικρὰ παιδία τῆς Ρωσσίας, εἰδὼς ἐν τῇ
παντελεῖ ἐνδεια καὶ στερηθεὶς ὅς ὥς τὸ Παιδίον
τῆς Βυθλεύ, οἱ ἀδελφοὶ τοῦ μικροῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖ-
ος ἐθυσιάσθη. Οἱ κακοὶ ἰδεολόγοι ὡς δὲ ἀνθρώπων
μὴν φεραν ἀκούη.....